Judikatūras krājums

ĢENERĀLADVOKĀTA JEVGENIJA TANČEVA [*EVGENI TANCHEV*]
SECINĀJUMI,
sniegti 2019. gada 24. septembrī[1]

Apvienotās lietas C-558/18 un C-563/18

Miasto Łowicz
pret
Skarb Państwa – Wojewoda Łódzki (C-558/18),
piedaloties:
Prokurator Generalny zastępowany przez Prokuraturę Krajową **(sākotnēji** ***Prokuratura Regionalna w Łodzi*****),**
Rzecznik Praw Obywatelskich
(*Sąd Okręgowy w Łodzi* (Lodzas apgabaltiesa, Polija) lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu)
un
Prokurator Generalny zastępowany przez Prokuraturę Krajową **(sākotnēji** ***Prokuratura Okręgowa w Płocku*****)**
pret
VX,
WW,
XV (C-563/18)

(*Sąd Okręgowy w Warszawie* (Varšavas apgabaltiesa, Polija) lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu)

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – LESD 267. pants – Jautājumu pieņemamība – Tiesiskums – LES 2. pants – LES 19. panta 1. punkts – Efektīvas tiesību aizsardzības tiesā princips – Tiesu varas neatkarības princips – Valsts pasākumi, ar kuriem noteikta tiesnešu disciplinārlietu izskatīšanas kārtība)

1 Oriģinālvaloda – angļu.

I. Ievads

1. Šīs lietas ir ceturtās secinājumu virknē, kurus esmu uzrakstījis [2] par jautājumiem, kas attiecas uz Polijas tiesu sistēmas reformu, kura ieviesta ar 2017. gadā noteiktajiem pasākumiem un kas veido daļu no Komisijas pamatotā priekšlikuma, kurš izdots saskaņā ar LES 7. panta 1. punktu saistībā ar tiesiskumu Polijā [3]. Šajā dalībvalstī veiktie tiesību aktu grozījumi, kas ietekmē Polijas tiesu iestāžu neatkarību, ir izraisījuši ievērojamu starptautisku kritiku [4], un par tiem Tiesā ir ierosinātas arī vairākas lietas [5].

2. Izskatāmajās lietās *Sąd Okręgowy w Łodzi* (Lodzas apgabaltiesa, Polija) un *Sąd Okręgowy w Warszawie* (Varšavas apgabaltiesa, Polija) lūdz Tiesu sniegt norādījumus par to, vai jaunā tiesnešu disciplinārlietu izskatīšanas kārtība Polijā atbilst tiesu neatkarības prasībām saskaņā ar LES 19. panta 1. punkta otro daļu. Tas tā ir, tostarp ņemot vērā faktu, ka saskaņā ar lūgumiem sniegt prejudiciālu nolēmumu tieslietu ministrs ir ieguvis ietekmi uz disciplinārlietu ierosināšanu un vadīšanu pret tiesnešiem un likumdevējas iestādes ir ieguvušas ietekmi uz *Krajowa Rada Sądownictwa* (Valsts tiesu padome) – struktūras, kuras pienākums ir atlasīt tiesnešu grupu, kas ir tiesīga iecelt tiesnešus Augstākās tiesas Disciplinārlietu palātā, kura izskata ar tiesnešiem saistītās disciplinārlietas, – sastāvu.

3. Papildus tam iesniedzējtiesas lūgumos sniegt prejudiciālu nolēmumu pauž bažas par atriebību, ja tās nepieņems valstij labvēlīgu spriedumu; šīs bažas izriet no disciplinārlietu ļaunprātīgas izmantošanas saskaņā ar jauno kārtību. Būtiski ir arī tas, ka iesniedzējtiesu tiesneši ir norādījuši, ka viņiem ir prasīts sniegt paskaidrojumus par viņu lēmumiem iesniegt šos lūgumus sniegt prejudiciālu nolēmumu, ierosinot pret viņiem izmeklēšanas procedūru pēc šo lūgumu iesniegšanas, lai arī oficiāli disciplinārlietas pret šiem tiesnešiem netika uzsāktas.

4. Esmu nonācis pie secinājuma, ka šie lūgumi sniegt prejudiciālus nolēmumus šajās lietās ir nepieņemami, jo Tiesa nevar sniegt konsultatīvus atzinumus par vispārīgām vai hipotētiskām problēmām saskaņā ar LESD 267. pantu.

2 Skat. ģenerāladvokāta J. Tančeva [*E. Tanchev*] secinājumus lietās Komisija/Polija (Augstākās tiesas neatkarība) (C-619/18, EU:C:2019:325) par Augstākās tiesas tiesnešu pensionēšanās vecuma samazināšanu un par pilnvaru piešķiršanu Republikas prezidentam pagarināt Augstākās tiesas tiesnešu aktīvo pilnvaru termiņu; Komisija/Polija (Vispārējas jurisdikcijas tiesu neatkarība) (C-192/18, EU:C:2019:529) par iespējamo diskriminmāciju dzimuma dēļ saistībā ar to, ka vispārējās jurisdikcijas tiesu tiesnešiem, Augstākās tiesas tiesnešiem un prokuroriem pensionēšanās vecums ir samazināts atšķirīgi atkarībā no dzimuma, un tieslietu ministram piešķirtajām pilnvarām pagarināt vispārējās tiesas tiesnešu aktīvo pilnvaru termiņu, un A.K. u.c. (Augstākās tiesas disciplinārlietu palātas neatkarība) (C-585/18, C-624/18 un C-625/18, EU:C:2019:551) par Augstākās tiesas Disciplinārlietu palātas neatkarību, ņemot vērā izmaiņas Valsts tiesu padomes locekļu iecelšanas kārtībā.

3 Priekšlikums Padomes lēmumam par konstatēšanu, ka ir droša varbūtība, ka Polija varētu nopietni pārkāpt tiesiskumu (COM(2017) 835 *final*, 20.12.2017.). Šajā pamatotajā priekšlikumā Komisija iebilda konkrēti pret šādiem pasākumiem: 1) 2017. gada 11. maija *Ustawa o zmianie ustawy o Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury, ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw* (Likums, ar ko groza Likumu par Valsts tiesnešu un prokuroru skolu, Likumu par vispārējas jurisdikcijas tiesu organizāciju un dažus citus likumus), (2017. gada *Dz. U.*, 1139. poz., ar grozījumiem); 2) 2017. gada 12. jūlija *Ustawa o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw* (Likums, ar ko groza Likumu par vispārējas jurisdikcijas tiesu organizāciju un dažus citus likumus) (2017. gada *Dz. U.*, 1452. poz., ar grozījumiem); 3) 2017. gada 8. decembra *Ustawa o Sądzie Najwyższym* (Likums par Augstāko tiesu) (2018. gada *Dz. U.*, 5. poz., ar grozījumiem), un 4) 2017. gada 8. decembra *Ustawa o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw* (Likums, ar ko groza Likumu par Valsts tiesu padomi un dažus citus likumus) (2018. gada *Dz. U.*, 3. poz., ar grozījumiem). Šajās lietās runa galvenokārt ir tostarp par pēdējiem diviem minētajiem pasākumiem.

4 Skat., piemēram, Eiropas Padomes komisijas "Demokrātija caur tiesībām" ("Venēcijas komisija") 2017. gada 11. decembra Atzinumu Nr. 904/2017 par likumprojektu, ar kuru groza Likumu par Polijas Valsts tiesu padomi, par likumprojektu, ar kuru groza Likumu par Augstāko tiesu, ko ierosinājis Polijas prezidents, un par Likumu par vispārējas jurisdikcijas tiesu organizāciju, CDL-AD(2017)031; Apvienoto Nāciju Organizācijas Cilvēktiesību padomes īpašā ziņotāja 2018. gada 5. aprīļa Ziņojumu A/HRC/38/38/Add.1 par tiesnešu un advokātu neatkarību saistībā ar viņa misiju Polijā, un Eiropas Drošības un sadarbības organizācijas (EDSO) Demokrātisku iestāžu un cilvēktiesību biroja 2017. gada 13. novembra Atzinumu par dažiem 2017. gada 26. septembra likumprojekta par Polijas Augstāko tiesu noteikumiem, JUD-POL/315/2017.

5 Tie ir arī lūgumi sniegt prejudiciālus nolēmumus, ko iesniegusi Polijas Augstākā tiesa (C-522/18, C-537/18, C-585/18, C-624/18, C-625/18, C-668/18, C-487/19 un C-508/19), Polijas Augstākā administratīvā tiesa (C-824/18) un Polijas zemākas instances tiesas (C-623/18), kā arī divas pārkāpuma procedūras, ko Komisija ierosinājusi pret Poliju (C-619/18 un C-192/18). 2019. gada 24. jūnija spriedumā lietā Komisija/Polija (Augstākās tiesas neatkarība) (C-619/18, EU:C:2019:531) Tiesa nosprieda, ka pasākumi, ar kuriem samazināts Augstākās tiesas tiesnešu pensionēšanās vecums un Republikas prezidentam piešķirtas Augstākās tiesas tiesnešu aktīvo pilnvaru termiņa pagarināšanas pilnvaras, neatbilst LES 19. panta 1. punkta otrajā daļā Polijai noteiktajām saistībām, jo tie neatbilst saskaņā ar ES tiesību aktiem aizsargāto tiesnešu neatceļamības un neatkarības principiem.

5. Konkrētāk, lūgumos sniegt prejudiciālu nolēmumu nav pietiekama skaidrojuma – un tas lietas materiālos nav papildināts nepieciešamajā apmērā – par dalībvalsts strīdīgo pasākumu saikni ar attiecīgajiem Savienības tiesību noteikumiem, proti, ar LES 19. panta 1. punkta otro daļu, ar ko tiesu varas neatkarība tiek aizsargāta pret strukturāliem pārkāpumiem [6], jo tajā dalībvalstīm ir uzlikts pienākums "nodrošināt tiesību aizsardzības līdzekļus, kas ir pietiekami efektīvi tiesiskās aizsardzības [tiesību aizsardzības tiesā] nodrošināšanai jomās, uz kurām attiecas Savienības tiesības" [7].

6. Citiem vārdiem, nav izpildītas Tiesas Reglamenta 94. pantā noteiktās prasības attiecībā uz lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu saturu, par kurām Tiesa ir atkārtoti spriedusi, ka tās ir rūpīgi jāievēro [8]. Šīs prasības parādās arī Tiesas Ieteikumos valsts tiesām par prejudiciālās tiesvedības ierosināšanu [9].

II. Tiesiskais regulējums

A. Savienības tiesības

7. LES 19. panta 1. punkta otrajā daļā ir noteikts:

"Dalībvalstis nodrošina tiesību aizsardzības līdzekļus, kas ir pietiekami efektīvi tiesiskās aizsardzības [tiesību aizsardzības tiesā] nodrošināšanai jomās, uz kurām attiecas Savienības tiesības."

B. Polijas tiesības

1. 2017. gada Likums par Augstāko tiesu

8. 2017. gada 8. decembra likuma *Ustawa o Sądzie Najwyższym* (2018. gada *Dz. U.*, 5., 650., 771., 847., 848., 1045. un 1443. poz.) (turpmāk tekstā – "2017. gada Likums par Augstāko tiesu"), kas stājies spēkā 2018. gada 3. aprīlī, 3. pantā ir noteikts, ka Augstākā tiesa ir sadalīta vairākās palātās, tostarp tajā ir Disciplinārlietu palāta.

9. 2017. gada Likuma par Augstāko tiesu 27. pantā ir noteikts:

"1. Disciplinārlietu palātas kompetencē ir šādas lietas:

(1) disciplinārlietas;

(a) pret Augstākās tiesas tiesnešiem,

6 Skat. šo secinājumu 92. un 125. punktu.

7 Kā es biju atzīmējis savos secinājumos lietā Komisija/Polija (Vispārējās jurisdikcijas tiesu neatkarība) (C-192/18, EU:C:2019:529), es atsaucos uz terminu "efektīva tiesiskā aizsardzība" atbilstīgi LES 19. panta 1. punkta otrās daļas formulējumam angļu valodas redakcijā [*effective legal protection*], vienlaikus atzīstot, ka Tiesa ir nospriedusi, ka šis noteikums nodrošina "efektīvu tiesību aizsardzību tiesā" [*effective judicial protection*]. Skat., piemēram, spriedumu, 2019. gada 24. jūnijs, Komisija/Polija (Augstākās tiesas neatkarība) (C-619/18, EU:C:2019:531, it īpaši 3., 48. un 54. punkts un tajos minētā judikatūra). Kā atainots tikko minētajā spriedumā (skat., piemēram, maltiešu valodā – "protezzjoni legali effettiva" un "protezzjoni ġudizzjarja effettiva"; poļu valodā – "skutecznej ochrony prawnej" un "skutecznej ochrony sądowej"), salīdzinājumā ar citām (skat., piemēram, holandiešu valodā – "daadwerkelijke rechtsbescherming"; franču valodā – "protection juridictionnelle effective"; spāņu valodā – "tutela judicial efectiva"), dažās šā noteikuma valodu redakcijās, šķiet, ir līdzīgs formulējums.

8 Skat., piemēram, spriedumus, 2016. gada 5. jūlijs, *Ognyanov* (C-614/14, EU:C:2016:514, 19. punkts), un 2019. gada 2. maijs, *Asendia Spain* (C-259/18, EU:C:2019:346, 19. punkts).

9 Skat., piemēram, spriedumu, 2018. gada 13. decembris, *Rittinger* u.c. (C-492/17, EU:C:2018:1019, 38. punkts). Šie ieteikumi ir publicēti *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī* (OV 2018, C 257, 1. lpp.; turpmāk tekstā – "Tiesas Ieteikumi").

(b) kuras Augstākā tiesa izskata saistībā ar disciplinārlietām, kas tiek izskatītas, pamatojoties uz šādiem likumiem:

[..]

– 1997. gada 21. augusta *ustawa – Prawo o ustroju sądów wojskowych* (2017. gada *Dz. U.*, 2243. un 2265. poz., un 2018. gada *Dz. U.*, 3. un 5. poz.) (Likums par karatiesu organizāciju);

[..]

– 2001. gada 27. jūlija *ustawa – Prawo o ustroju sądów powszechnych* (Likums par vispārējas jurisdikcijas tiesu organizāciju);

[..]

2. Disciplinārlietu palāta sastāv no:

(1) Pirmās nodaļas;

(2) Otrās nodaļas.

3. Pirmā nodaļa galvenokārt izskata lietas pret:

(1) Augstākās tiesas tiesnešiem;

(2) tiesnešiem un prokuroriem, kuras ir saistītas ar disciplinārpārkāpumiem, kas ir kvalificējami par tīšiem noziedzīgiem nodarījumiem, par kuriem tiek celta valsts apsūdzība, kā arī ar pārkāpumiem, kas ir norādīti 97. panta 3. punktā minētajā iesniegumā.

4. Otrā nodaļa galvenokārt izskata:

(1) apelācijas sūdzības par pirmās instances disciplinārtiesu nolēmumiem tiesnešu un prokuroru lietās, kā arī par lēmumiem un rīkojumiem, ar kuriem tiek izbeigta lieta pirms sprieduma taisīšanas;

(2) kasācijas sūdzības par nolēmumiem disciplinārlietās;

(3) apelācijas sūdzības par Valsts tiesu padomes nolēmumiem."

10. 2017. gada Likuma par Augstāko tiesu 29. pantā ir noteikts:

"Augstākās tiesas tiesneša amatā personu ieceļ Polijas Republikas prezidents pēc Valsts tiesu padomes ieteikuma."

2. Likums par Valsts tiesu padomi (VTP)

11. Saskaņā ar 2011. gada 12. maija *Ustawa o Krajowej Radzie Sądownictwa* (Likums par Valsts tiesu padomi) (2018. gada *Dz. U.*, 389., 848. un 1045. poz.) (turpmāk tekstā – "VTP likums") 3. pantu:

"2. Padome papildus veic citus likumā noteiktus uzdevumus, proti:

(4) ieceļ par vispārējas jurisdikcijas tiesu tiesnešu un tiesnešu palīgu disciplinārlietām atbildīgo amatpersonu, kā arī par karatiesu tiesnešu disciplinārlietām atbildīgo amatpersonu."

12. VTP likuma 7. pantā ir noteikts:

"Augstākās tiesas pirmais priekšsēdētājs, Augstākās administratīvās tiesas priekšsēdētājs un tieslietu ministrs ir Padomes locekļi savu funkciju pildīšanas laikā."

13. VTP likuma 8. pantā ir noteikts:

"1. Polijas Republikas prezidenta ieceltā persona pilda savas funkcijas Padomē bez pilnvaru laika ierobežojuma, un tā var tikt atstādināta jebkurā brīdī.

2. Prezidenta ieceltās personas pilnvarojums beidzas ne vēlāk kā trīs mēnešu laikā pēc Prezidenta pilnvaru beigām vai Polijas Republikas prezidenta amata atbrīvošanas."

14. VTP likuma 9. pantā ir noteikts:

"1. *Sejm* [Polijas parlamenta apakšpalāta] no deputātu vidus ievēlē četrus Padomes locekļus uz četriem gadiem.

2. *Senat* [Polijas parlamenta augšpalāta] no senatoru vidus ievēlē divus Padomes locekļus uz četriem gadiem.

3. *Sejm* un *Senat* ieceltie Padomes locekļi pilda savas funkcijas līdz jaunu locekļu iecelšanas brīdim."

15. VTP likuma 9.a pantā ir noteikts:

"1. *Sejm* no Augstākās tiesas, vispārējas jurisdikcijas tiesu, administratīvo tiesu un karatiesu tiesnešu vidus ievēlē piecpadsmit Padomes locekļus uz kopējo četru gadu pilnvaru termiņu.

2. Ievēlot 1. punktā minētos locekļus, *Sejm* pēc iespējas ņem vērā nepieciešamību nodrošināt, ka Padomē ir tiesneši, kas pārstāv dažādu veidu un līmeņu tiesas.

3. No tiesnešu vidus iecelto jauno Padomes locekļu kopējais pilnvaru termiņš sākas nākamajā dienā pēc viņu iecelšanas. Iepriekšējā pilnvaru termiņa Padomes locekļi pilda savas funkcijas līdz jauno Padomes locekļu kopējā pilnvaru termiņa sākumam."

16. Saskaņā ar VTP likuma 11.a pantu:

"2. Subjekti, kuriem ir tiesības izvirzīt kandidātus uz Padomes locekļa amatu, ir grupas, kurās ir vismaz: 1) divi tūkstoši Polijas Republikas pilsoņu, kuri ir sasnieguši astoņpadsmit gadu vecumu, ir rīcībspējīgi un tiesībspējīgi, un 2) divdesmit pieci tiesneši, izņemot pensionētos tiesnešus."

17. VTP likuma 11.d pantā turklāt ir noteikts:

"1. *Marszałek Sejmu* [Polijas parlamenta apakšpalātas priekšsēdētājs] vēršas pie deputātu frakcijām ar lūgumu septiņu dienu laikā norādīt kandidātus uz Padomes locekļa amatu.

2. Deputātu frakcijas no tiesnešu vidus, kuru kandidatūras tika pieteiktas 11.a pantā norādītajā kārtībā, izvirza ne vairāk kā deviņus kandidātus uz Padomes locekļa amatu.

3. Ja deputātu frakciju izvirzīto kandidātu kopējais skaits ir mazāks par piecpadsmit, *Prezydium Sejmu* [Polijas parlamenta apakšpalātas prezidijs] no 11.a pantā norādītajā kārtībā pieteikto kandidātu vidus norāda tik kandidātu, cik trūkst, lai sasniegtu piecpadsmit.

4. *Sejm* atbildīgā komiteja izveido kandidātu sarakstu, no 2. un 3. punktā norādītajā kārtībā norādīto kandidātu vidus izvēloties piecpadsmit kandidātus uz Padomes locekļa amatu, ievērojot, ka sarakstā ir jāiekļauj vismaz viens katras deputātu frakcijas norādītais kandidāts, kurš ir darbojies vismaz sešdesmit dienas no tāda *Sejm* sasaukuma pirmās sēdes, kurā tiek veikta izvēle, ar nosacījumu, ka frakcija šo kandidātu ir izvirzījusi saskaņā ar 2. punktā minēto izvirzīšanas procedūru.

5. *Sejm* ievēlē Padomes locekļus uz kopējo četru gadu pilnvaru termiņu tuvākajā *Sejm* sēdē ar 3/5 balsu vairākumu, klātesot vismaz pusei no likumā norādītā deputātu skaita, balsojot par 4. punktā minēto kandidātu sarakstu.

6. Ja Padomes locekļi netiek ievēlēti 5. punktā norādītajā kārtībā, *Sejm* ievēlē Padomes locekļus ar absolūto balsu vairākumu, klātesot vismaz pusei no likumā norādītā deputātu skaita, balsojot par 4. punktā minēto kandidātu sarakstu. [..]"

3. Likums par vispārējas jurisdikcijas tiesām

18. Saskaņā ar 22.a pantu 2001. gada 27. jūlija likumā *Ustawa – Prawo o ustroju sądów powszechnych* (Likums par vispārējas jurisdikcijas tiesu organizāciju) (2018. gada *Dz. U.*, 23., 3., 5., 106., 138., 771., 848., 1000., 1045. un 1443. poz.) (turpmāk tekstā – "Likums par vispārējas jurisdikcijas tiesām"):

"5. Tiesnesis vai tiesneša palīgs, kuram ir mainīts pienākumu sadalījums tā, ka tas maina viņa pienākumu apmēru, it īpaši pārceļot to uz citu tiesas nodaļu, to var pārsūdzēt [VTP] septiņu dienu laikā pēc informācijas par jauno pienākumu apmēru saņemšanas. Pārsūdzību nevar iesniegt šādos gadījumos:

(1) pārcelšana uz nodaļu, kurā tiek izskatītas lietas tajā pašā jomā;

(2) pienākumu uzticēšana tajā pašā nodaļā ar nosacījumiem, kas ir saistoši pārējiem tiesnešiem, it īpaši, ja runa ir par pārsūdzību par iecelšanu sekcijā vai citā specializācijas formā.

6. Šā panta 5. punktā minētā pārsūdzība ir iesniedzama ar tā tiesas priekšsēdētāja starpniecību, kurš ir sadalījis pienākumus, uz kuriem attiecas pārsūdzība. Tiesas priekšsēdētājs pārsūdzību, kā arī savu nostāju šajā lietā nodod [VTP] 14 dienu laikā no tās saņemšanas. [VTP] pieņem nolēmumu, ar kuru, ņemot vērā 1. punktā minētos apsvērumus, apstiprina vai noraida tiesneša pārsūdzību. [VTP] nolēmums par 5. punktā minēto pārsūdzību nav jāpamato. [VTP] nolēmums nav pārsūdzams. Līdz nolēmuma pieņemšanas brīdim tiesnesis vai tiesneša palīgs pilda savus līdzšinējos pienākumus."

19. Likuma par vispārējas jurisdikcijas tiesām 82.c pantā ir noteikts:

"Tiesnesim ir jāveic darbības, kas ir saistītas ar tam uzticētajiem disciplinārtiesas tiesneša pienākumiem apelācijas tiesā."

20. Likuma par vispārējas jurisdikcijas tiesām 107. pantā ir noteikts:

"1. Par dienesta pārkāpumiem, tostarp par nepārprotamu un rupju tiesību aktu neievērošanu un tiesneša amata cieņas kompromitēšanu (disciplinārpārkāpumi), tiesnesim ir paredzēta disciplinārā atbildība.

2. Tiesnesis tiek saukts pie disciplinārās atbildības arī par savu rīcību pirms amata ieņemšanas, ja šīs rīcības dēļ tas nav izpildījis tolaik ieņemtā amata pienākumus vai izrādījies tiesneša amata necienīgs."

21. Likuma par vispārējas jurisdikcijas tiesām 109.a pantā ir noteikts:

"1. Disciplinārtiesas galīgais spriedums ir jādara publiski pieejams.

2. Disciplinārltiesa drīkst atkāpties no pienākuma darīt spriedumu publiski pieejamu, ja tas ir nepieciešams disciplinārlietas mērķiem vai likumīgo privāto interešu aizsardzībai. [..]"

22. Likuma par vispārējas jurisdikcijas tiesām 110. pantā ir noteikts:

"1. Tiesnešu disciplinārlietas izlemj:

(1) pirmajā instancē:

(a) apelācijas tiesās ietilpstošās disciplinārtiesas trīs tiesnešu sastāvā,

(b) Augstākā tiesa divu Disciplinārlietu palātas tiesnešu un viena Augstākās tiesas piesēdētāja sastāvā tādās lietās, kas ir saistītas ar disciplinārpārkāpumiem, kas ir kvalificējami par tīšiem noziedzīgiem nodarījumiem, par kuriem tiek celta valsts apsūdzība, vai par tīšiem finanšu jomas noziedzīgiem nodarījumiem, vai lietās, kurās Augstākā tiesa ir vērsusies ar lūgumu izskatīt disciplinārlietu, norādot pārkāpumu;

(2) otrajā instancē – Augstākā tiesa divu Disciplinārlietu palātas tiesnešu un viena Augstākās tiesas piesēdētāja sastāvā."

23. Likuma par vispārējas jurisdikcijas tiesām 110.a pantā ir noteikts:

"1. Tieslietu ministrs, saņemot [VTP] atzinumu, disciplinārltiesas tiesneša pienākumu pildīšanu apelācijas tiesā uztic vispārējas jurisdikcijas tiesas tiesnesim, kuram ir vismaz desmit gadu pieredze darbā tiesneša amatā."

24. Likuma par vispārējas jurisdikcijas tiesām 112. pantā ir noteikts:

"3. Tieslietu ministrs ieceļ par vispārējas jurisdikcijas tiesas tiesnešu disciplinārlietām atbildīgo amatpersonu, kā arī divus šīs amatpersonas vietniekus uz četru gadu pilnvaru termiņu."

25. Saskaņā ar Likuma par vispārējas jurisdikcijas tiesām 112.b pantu:

"1. Tieslietu ministrs var iecelt tieslietu ministra par disciplinārlietām atbildīgo amatpersonu konkrētas ar tiesnesi saistītas lietas vadīšanai. Tieslietu ministram ieceļot savu par disciplinārlietām atbildīgo amatpersonu, no konkrētās lietas tiek izslēgta cita par disciplinārlietām atbildīgā amatpersona.

2. Tieslietu ministra par disciplinārlietām atbildīgā amatpersona tiek iecelta no vispārējās jurisdikcijas tiesu vai Augstākās tiesas tiesnešu vidus. Lietās par disciplinārpārkāpumiem, kas ir kvalificējami par tīšiem noziedzīgiem nodarījumiem, par kuriem tiek celta valsts apsūdzība, tieslietu ministra par disciplinārlietām atbildīgā amatpersona var tikt iecelta arī no ģenerālprokurora norādīto prokuroru vidus. Pamatotos gadījumos, it īpaši tieslietu ministra par disciplinārlietām atbildīgās amatpersonas nāves gadījumā, vai ja ilgstoši pastāv šķēršļi, kas tai liedz pildīt savus pienākumus, tās vietā tieslietu ministrs ieceļ citu tiesnesi, vai lietās par disciplinārpārkāpumiem, kas ir kvalificējami par tīšiem noziedzīgiem nodarījumiem, par kuriem tiek celta valsts apsūdzība – tiesnesi vai prokuroru.

3. Tieslietu ministra par disciplinārlietām atbildīgā amatpersona var ierosināt disciplinārlietu pēc tieslietu ministra ierosinājuma vai piedalīties norisošajā disciplinārlietā.

4. Ja tiek iecelta tieslietu ministra par disciplinārlietām atbildīgā amatpersona, tas nozīmē, ka tiek izvirzīts pieprasījums ierosināt izmeklēšanu vai disciplinārlietu."

26. Likuma par vispārējas jurisdikcijas tiesām 114. pantā ir noteikts:

"1. Par disciplinārlietām atbildīgā amatpersona veic pārbaudes pasākumus pēc tieslietu ministra, apelācijas tiesas vai apgabaltiesas priekšsēdētāja, apelācijas tiesas vai apgabaltiesas kolēģijas, [VTP] pieprasījuma, kā arī pēc savas ierosmes, iepriekš noskaidrojot apstākļus, kas ir nepieciešami, lai noteiktu, vai ir izdarīts disciplinārpārkāpums. Pārbaudes pasākumi ir jāveic trīsdesmit dienu laikā no brīža, kad par disciplinārlietām atbildīgā amatpersona veikusi pirmo pasākumu.

[..]

9. Ja par disciplinārlietām atbildīgā amatpersona neatrod pamatu ierosināt disciplinārlietu, pēc atbildīgās iestādes pieprasījuma tā pieņem lēmumu par atteikumu ierosināt lietu. Lēmuma noraksts tiek nodots tai iestādei, kas iesniegusi disciplinārlietas ierosināšanas pieprasījumu, attiecīgi apgabaltiesas vai apelācijas tiesas kolēģijai un atbildētājam. Lēmuma noraksts tiek arī nodots tieslietu ministram, kurš trīsdesmit dienu laikā var celt iebildi. Iebildes celšana ir līdzvērtīga pienākumam uzsākt disciplinārlietu, un tieslietu ministra norādījumi par turpmāko disciplinārlietas norisi ir saistoši par disciplinārlietām atbildīgajai amatpersonai.

10. Ja disciplinārlietas gaitā nav radies pamats, lai vērstos disciplinārtiesā ar iesniegumu par disciplinārlietas izskatīšanu, par disciplinārlietām atbildīgā amatpersona izdod rīkojumu par disciplinārlietas izbeigšanu.

11. Septiņu dienu laikā no 10. punktā minētā rīkojuma saņemšanas atbildētājs, iestāde, kas iesniegusi disciplinārlietas ierosināšanas pieprasījumu, un atbildīgā kolēģija šo rīkojumu var pārsūdzēt disciplinārtiesā."

27. Likuma par vispārējas jurisdikcijas tiesām 115.a pantā ir noteikts:

"1. Par tiesas sēdi informēta atbildētāja vai tā aizstāvja neattaisnota neierašanās tiesas sēdē neaptur lietas izskatīšanu.

2. Ja nav iespējams izskatīt lietu atbildētāja attaisnotas neierašanās dēļ un atbildētājam nav aizstāvja, disciplinārtiesa pēc savas ierosmes ieceļ tam aizstāvi, nosakot aizstāvim termiņu, kurā tam ir jāiepazīstas ar lietas materiāliem.

3. Disciplinārtiesa izskata disciplinārlietu, neraugoties uz informētā atbildētāja vai tā aizstāvja attaisnoto neierašanos, ja vien tas nav pretrunā disciplinārlietas interesēm."

28. Likuma par vispārējas jurisdikcijas tiesām 115.b pantā ir noteikts:

"1. Ja, pamatojoties uz materiāliem, kurus ir ieguvusi par disciplinārlietām atbildīgā amatpersona, disciplinārtiesa uzskata, ka atbildētāja rīcības apstākļi un vaina nav apšaubāmi un ka pietiks uzlikt sodus, kas ir norādīti 109. panta 1. punkta 1)–3) apakšpunktā, tā var izdot priekšrakstu par sodu.

2. Priekšrakstu par sodu izdod disciplinārtiesa viena tiesneša sastāvā.

3. Ar priekšrakstu par sodu uzliktais sods, kas norādīts 109. panta 1. punkta 2.a apakšpunktā, tiek noteikts 5 % līdz 10 % apmērā no pamatalgas par laika periodu no sešiem mēnešiem līdz vienam gadam."

29. Likuma par vispārējas jurisdikcijas tiesām 115.c pants ir formulēts šādi:

"Pierādījumi, kas iegūti kriminālprocesa nolūkiem *Kodeks postępowania karnego* (Kriminālprocesa kodekss) 168.b, 237. vai 237.a pantā norādītajā kārtībā, vai iegūti, veicot operatīvo kontroli, var tikt izmantoti disciplinārlietā."

30. Likuma par vispārējas jurisdikcijas tiesām 125. pantā ir noteikts:

"[VTP], Augstākās tiesas pirmais priekšsēdētājs un tieslietu ministrs var lūgt atsākt disciplinārlietu."

31. Likuma par vispārējas jurisdikcijas tiesām 126. panta 1. punktā ir noteikts:

"Disciplinārlieta, kas ir nelabvēlīga atbildētājam, var tikt atsākta, ja procedūra tikusi izbeigta vai spriedums ticis pasludināts prettiesiski, vai ja piecu gadu laikā pēc disciplinārlietas izbeigšanas vai sprieduma pasludināšanas ir atklāti jauni apstākļi vai pierādījumi, kuru dēļ varētu būt pamatota notiesāšana vai bargāka soda piespriešana."

32. Atbilstoši Likuma par vispārējas jurisdikcijas tiesām 129. pantam:

"1. Disciplinārtiesa var atstādināt no amata tiesnesi, pret kuru tikusi ierosināta disciplinārlieta vai procedūra par pilnvaru izbeigšanu, kā arī, ja tā izdod nolēmumu, ar kuru ir ļauts saukt tiesnesi pie krimināatbildības.

2. Ja disciplinārtiesa izdod nolēmumu, ar kuru ir ļauts saukt tiesnesi pie krimināatbildības par tīšu noziedzīgu nodarījumu, par kuru tiek celta valsts apsūdzība, tā pēc savas ierosmes atstādina tiesnesi no amata.

3. Disciplinārtiesa, atstādinot tiesnesi no amata, uz atstādināšanas laiku samazina tā atalgojumu 25 % līdz 50 % apmērā. Tas neattiecas uz personām, pret kurām tikusi ierosināta procedūra par pilnvaru izbeigšanu.

3.a Ja disciplinārtiesa izdod nolēmumu, ar kuru ir ļauts saukt pensionētu tiesnesi pie krimināatbildības par tīšu noziedzīgu nodarījumu, par ko tiek celta valsts apsūdzība, tā pēc savas ierosmes samazina tā pensiju 25 % līdz 50 % apmērā uz disciplinārlietas laiku.

4. Ja disciplinārlieta tikusi izbeigta vai pabeigta ar attaisnojošu nolēmumu, tiek izmaksāta kompensācija, pilnībā atlīdzinot visu darba algu vai atlīdzību veidojošās sastāvdaļas."

III. Fakti, pamatlieta un prejudiciālie jautājumi

33. Lieta C-558/18 attiecas uz Lovičas [*Łowicz*] pilsētas (turpmāk tekstā – "pašvaldība") prasību pret Valsts kasi, ko pārstāv Lodzas [*Łódź*] vojevodistes priekšsēdētājs (turpmāk tekstā – "Valsts kase"), kura celta *Sąd Okręgowy w Łodzi, Wydział I Cywilny* (Lodzas apgabaltiesa, I civillietu nodaļa).

34. Saskaņā ar lēmumu lūgt prejudiciālu nolēmumu prasība ir saistīta ar 2003. gada 13. novembra *Ustawa o dochodach jednostek samorządu terytorialnego* (Likums par pašvaldības vienību ienākumiem) (2017. gada *Dz. U.*, 1453., 2203. un 2260. poz., un 2018. gada *Dz. U.*, 317. poz.) 49. panta piemērošanu. Pašvaldība apgalvo, ka 2005.–2015. gadā saņemtās subsīdijas nav bijušas pietiekamas centrālās valdības deleģēto uzdevumu veikšanai, un lūdz izmaksāt 2 357 148 PLN šo izmaksu segšanai. Iesniedzējtiesa norāda, ka visticamāk spriedums šajā lietā būs Valsts kasei nelabvēlīgs. Tādēļ iesniedzējtiesai ir radušās patiesas bažas, ka gadījumā, ja šajā lietā tiks pieņemts konkrētais nolēmums, pret tiesnešiem, kuri šajā lietā ir iztiesāšanas sastāvā, tiks ierosināta disciplinārlieta.

35. Lieta C-563/18 attiecas uz kriminālprocesu, ko *Prokurator Generalny zastępowany przez Prokuraturę Krajową* (sākotnēji *Prokuratura Okręgowa w Płocku*) (ģenerālprokurors, ko pārstāv Valsts prokuratūra, Polija (sākotnēji – Plockas apgabala prokuratūra, Polija)) ierosinājusi pret VX, WW un XV (turpmāk tekstā – "atbildētāji") tiesā *Sąd Okręgowy w Warszawie, VIII Wydział Karny* (Varšavas apgabaltiesa, VIII krimināllietu nodaļa), kuras priekšsēdētājs ir tiesnesis Igors Tuleja [*Igor Tuleya*].

36. Saskaņā ar lēmumu lūgt prejudiciālu nolēmumu pamatlieta attiecas uz *Prokurator Generalny zastępowany przez Prokuraturę Krajową* (sākotnēji *Prokuratura Okręgowa w Płocku*) (ģenerālprokurors, ko pārstāv Valsts prokuratūra, Polija (sākotnēji – Plockas apgabala prokuratūra, Polija)) izmeklēšanu par organizētas noziedzīgas grupas locekļu darbībām; šī grupa veikusi tostarp slepkavības un personu nolaupīšanu ar mērķi iegūt naudu par to atbrīvošanu. Atbildētāji esot atzinušies darbību, par kurām viņiem uzrādīta apsūdzība, veikšanā un lūguši piemērot sev liecinieku statusu, jo viņi esot sadarbojušies ar tiesībsargājošajām iestādēm. Tādējādi iesniedzējtiesa norāda, ka tai būs jāizlemj, vai izņēmuma kārtā nepiemērot maigāku sodu atbilstīgi Polijas Krimināllkodeksa 60. panta 3.–5. punktam. Iesniedzējtiesai ir radušās patiesas bažas, ka, piemērojot šādu sodu, gadījumā, ja šajā lietā tiks pieņemts konkrētais nolēmums, pret tiesnešiem, kuri šajā lietā ir iztiesāšanas sastāvā, it īpaši pret tiesnesi *Igor Tuleya*, tiks ierosināta disciplinārlieta.

37. Iesniedzējtiesas šaubās, vai jaunais disciplinārlietu režīms pret Polijas tiesnešiem atbilst LES 19. panta 1. punkta otrajai daļai[10]. Tās norāda, ka, ņemot vērā tās disciplinārlietu sistēmas izmaiņas attiecībā uz tiesnešiem, kas ieviestas ar 2017. gada Likumu par Augstāko tiesu, to lasot kopā ar VTP likumu un Likumu par vispārējas jurisdikcijas tiesām, tieslietu ministrs, kas ir arī ģenerālprokurors, ir ieguvis izšķirošu ietekmi uz disciplinārlietu ierosināšanu un to vadīšanu pret tiesnešiem. Iesniedzējtiesas uzskata, ka pieņemtā disciplinārlietu modeļa rezultātā disciplinārtiesas var kļūt par rīku, ar kuru tiek nostumtas malā personas, kas pieņem lēmumus, kuriem iestādes nepiekrīt, un draudiem, ka par pieņemtajiem tiesas nolēmumiem varētu tikt ierosināta disciplinārlieta, var būt paralizējoša ietekme uz tiesnešiem, tādējādi tieši apdraudot tiesu varas neatkarību un radot risku, ka tiesu iestādes tiks izmantotas politiskiem mērķiem. Šajā saistībā iesniedzējtiesas norāda tostarp uz šādiem apsvērumiem.

38. Pirmkārt, Augstākās tiesas jaundibinātās Disciplinārlietu palātas (turpmāk tekstā – "Disciplinārlietu palāta") tiesnešus, kas izskata tiesnešu disciplinārlietas, iesaka VTP un ieceļ Republikas prezidents. Tomēr VTP locekļus tagad primāri ievēlē likumdevējas iestādes, un tādējādi tās locekļu sastāvs ataino Polijas valdošās politiskās partijas politiskās izvēles. Tam pamatojums ir Disciplinārlietu palātas tiesnešu kandidātu atlase, ko veic VTP, un tas rada bažas par disciplinārlietu pret tiesnešiem taisnīgumu un objektivitāti. VTP ir kļuvusi arī par kvazidisciplināru struktūru, kas izskata tiesas priekšsēdētāju nolēmumu par tiesneša pārcelšanu uz citu tiesas nodaļu pārsūdzības.

39. Turklāt tieslietu ministrs tieši ieceļ disciplinārtiesas tiesnešus apelācijas tiesās, un spēkā esošie noteikumi uzliek tiesnešiem pienākumu veikt disciplinārtiesas tiesneša funkcijas, jo, ja tiesnesis atsakās to darīt, pret viņu var tikt ierosināta disciplinārlieta. Tieslietu ministrs ieceļ arī par vispārējas jurisdikcijas tiesas tiesnešu disciplinārlietām atbildīgo amatpersonu un divus atbildīgās amatpersonas vietniekus, tādējādi viņam ir dota iespēja ierosināt disciplinārlietas pret tiesnešiem. Ir izveidota jauna struktūra, proti, tieslietu ministra iecelta par disciplinārlietām atbildīgā amatpersona, ko tieslietu ministrs ieceļ konkrētu ar tiesnešiem saistītu lietu vadīšanai un kas ir privileģētā stāvoklī, jo līdz ar šīs amatpersonas iecelšanu citas par disciplinārlietām atbildīgās amatpersonas tiek atstatītas no darbības konkrētajā lietā. Tieslietu ministrs var apstrīdēt par disciplinārlietām atbildīgās amatpersonas lēmumu neierosināt tiesvedību, un tādējādi šāda tiesvedība var turpināties nenoteikti ilgu laiku.

10 Tās atsaucas it īpaši uz spriedumiem, 2018. gada 27. februāris, *Associação Sindical dos Juízes Portugueses* (C-64/16, EU:C:2018:117), un 2018. gada 25. jūlijs, *Minister for Justice and Equality* (Tiesu sistēmas nepilnības) (C-216/18 PPU, EU:C:2018:586).

40. Pastāv arī bažas, ka tiek ierobežotas procesuālās garantijas tiesnešiem, pret kuriem ir ierosinātas disciplinārlietas. Proti, disciplinārtiesa var izskatīt lietu arī tad, ja atbildētājs tiesnesis vai viņa pārstāvis nav ieradies attaisnojoša iemesla dēļ; pastāv iespēja izdot priekšrakstu par sodu un izmantot pierādījumus, kas iegūti kriminālprocesā pret tiesnesi; nav skaidri noteikts, par kādiem nodarījumiem tiesnesim var tikt piemērota atbildība, un tieslietu ministrs var pieprasīt noteiktos gadījumos atsākt disciplinārlietas izskatīšanu, un tas nozīmē, ka disciplinārtiesas spriedums neliedz atbildētāju tiesnesi vēlāk saukt pie atbildības par to pašu rīcību.

41. Iesniedzējtiesas norāda, ka jaunajam disciplinārajam režīmam, kurā iesaistīti tiesneši, un prejudiciālajos lūgumos uzskaitīto likumu noteikumiem, proti, 2017. gada Likuma par Augstāko tiesu, VTP likuma un Likuma par vispārējas jurisdikcijas tiesām noteikumiem, ir izšķirīga nozīme attiecībā uz nolēmumiem, kas jāpieņem pamatlietās, jo šie nolēmumi var izraisīt to, ka politiski motivētās lietās tiesnešiem, pamatojoties uz šiem Polijas tiesību aktiem, par nolēmumu var tikt piemērots disciplinārsods. Iesniedzējtiesas uzskata, ka tas ir LES 19. panta 1. punkta otrās daļas pārkāpums un tādēļ minētā noteikuma interpretācija ir būtiska, lai iesniedzējtiesas varētu taisīt spriedumu. Iesniedzējtiesas arī uzskata, ka LES 19. panta 1. punkta otrās daļas interpretācijai ir nozīme pamatlietās, jo LESD 267. pantā tām ir dota zināma rīcības brīvība noteikt, kuras Savienības tiesību normas ir jāinterpretē, lai izskatītu pamatlietas, un Polijas tiesību aktu noteikumiem, kas attiecas uz disciplinārlietām pret tiesnešiem, reāli, nevis tīri hipotētiski ir nozīme nolēmumu pieņemšanā šajās lietās.

42. Iesniedzējtiesas turklāt norāda, ka tās ir Eiropas tiesas, jo to kompetencē ir lietas, uz kurām, kā norādīts LES 19. panta 1. punkta otrajā daļā, attiecas Savienības tiesības.

43. Šādos apstākļos *Sąd Okręgowy w Łodzi* (Lodzas apgabaltiesa) lietā C-558/18 nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

"Vai Līguma par Eiropas Savienību 19. panta 1. punkta otrā daļa ir jāinterpretē tādējādi, ka no tās izrietošais dalībvalstu pienākums nodrošināt tiesību aizsardzības līdzekļus, kas ir pietiekami efektīvi tiesību aizsardzības tiesā nodrošināšanai jomās, uz kurām attiecas Savienības tiesības, nepieļauj tādas tiesību normas, ar kurām būtiski tiek palielināts neatkarīgu disciplinārlietu pret Polijas tiesnešiem garantijas pārkāpšanas risks:

1) politiski ietekmējot disciplinārlietu norisi,

2) radot risku, ka disciplināri pasākumi tiks izmantoti, lai īstenotu politisku kontroli pār tiesu nolēmumu saturu, kā arī

3) radot iespēju izmantot noziedzīga nodarījuma ceļā iegūtus pierādījumus disciplinārlietās pret tiesnešiem?"

44. *Sąd Okręgowy w Warszawie* (Varšavas apgabaltiesa) lietā C-563/18 arī nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

"Vai Līguma par Eiropas Savienību 19. panta 1. punkta otrā daļa ir jāinterpretē tādējādi, ka no tās izrietošais dalībvalstu pienākums nodrošināt tiesību aizsardzības līdzekļus, kas ir pietiekami efektīvi efektīvas tiesību aizsardzības tiesā nodrošināšanai jomās, uz kurām attiecas Savienības tiesības, nepieļauj tādas tiesību normas, kas negarantē pret Polijas tiesnešiem ierosinātu disciplinārlietu neatkarību, ļaujot politiski ietekmēt disciplinārlietu norisi un radot risku, ka disciplināro pasākumu sistēma varētu tikt izmantota, lai politiski kontrolētu tiesas nolēmumu saturu?

IV. Notikumi pēc lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu iesniegšanas

45. Pamatojoties uz Tiesas Ieteikumu[11] 24. punktu, iesniedzējtiesas, lai informētu Tiesu par notikumiem pēc lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu iesniegšanas, iesniedza vēstules, papildinot šos savus lūgumus.

46. Attiecībā uz lietu C-558/18 iesniedzējtiesa savā pirmajā 2018. gada 7. decembra vēstulē tostarp norādīja, ka par vispārējas jurisdikcijas tiesas tiesnešu disciplinārlietām atbildīgās amatpersonas vietnieks ir izsaucis tiesnesi Evu Mačejevsku [*Ewa Maciejewska*], kura bija iesniegusi lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu lietā C-558/18, liecinieka statusā sniegt liecības 2018. gada 20. septembra tiesas sēdē "par to, cik neatkarīgs bijis iztiesājošā sastāva priekšsēdētājs, pieņemot nolēmumu" pamatlietā. Šī par disciplinārlietām atbildīgā amatpersona ir lūgusi *Sąd Okręgowy w Łodzi* (Lodzas apgabaltiesa) priekšsēdētājam sniegt arī informāciju par to, cik daudz maksājumu prasījumu pret Valsts kasi ir reģistrējusi *Sąd Okręgowy w Łodzi* (Lodzas apgabaltiesa) Pirmā civillietu palāta laikposmā no 2015. gada janvāra līdz 2018. gada 31. augustam, tiesneses *Ewa Maciejewska* palātai piešķirto šāda veida lietu sarakstu, kā arī norādi par izdoto nolēmumu saturu, tostarp atsauces numurus lietām, kurās ticis izklāstīts spriedumu pamatojums.

47. Saskaņā ar otro 2018. gada 11. decembra vēstuli iesniedzējtiesa lietā C-558/18 norādīja, ka tiesnese *Ewa Maciejewska* esot saņēmusi par vispārējas jurisdikcijas tiesas tiesnešu disciplinārlietām atbildīgās amatpersonas vietnieka pieprasījumu iesniegt "rakstisku ziņojumu par [iesniedzējtiesas] iespējamo kompetences pārsniegumu tādēļ, ka šī tiesa ir iesniegusi lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu pretēji [LESD] 267. panta nosacījumiem".

48. Attiecībā uz lietu C-563/18 saskaņā ar pirmo 2018. gada 30. oktobra vēstuli iesniedzējtiesa ir norādījusi, ka tiesnesis *Igor Tuleya* piedalās sešās tiesvedībās, ko vada par vispārējas jurisdikcijas tiesas tiesnešu disciplinārlietām atbildīgā amatpersona, un viena no šīm tiesvedībām attiecas uz to, kādēļ iesniedzējtiesa ir lūgusi sniegt prejudiciālus nolēmumus lietās C-558/18 un C-563/18.

49. Saskaņā ar otro 2018. gada 12. decembra vēstuli iesniedzējtiesa lietā C-563/18 it īpaši ir norādījusi, ka tiesnesis *Igor Tuleya* piedalās septiņās tiesvedībās, ko vada par vispārējas jurisdikcijas tiesas tiesnešu disciplinārlietām atbildīgā amatpersona, un esot saņēmis šīs amatpersonas vietnieka pieprasījumu iesniegt "rakstisku ziņojumu par [iesniedzējtiesas] iespējamo kompetences pārsniegumu tādēļ, ka šī tiesa ir iesniegusi lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu pretēji [LESD] 267. panta nosacījumiem".

V. Tiesvedība Tiesā

50. Ar Tiesas lēmumu šīs lietas tika apvienotas rakstveida un mutvārdu procesa vajadzībām un sprieduma taisīšanai.

51. Ar 2018. gada 1. oktobra rīkojumu[12] Tiesas priekšsēdētājs noraidīja iesniedzējtiesu lūgumus izskatīt šīs lietas paātrinātā tiesvedībā saskaņā ar Reglamenta 105. panta 1. punktu.

52. Ar 2018. gada 12. novembra lēmumu Tiesas priekšsēdētājs, piemērojot Reglamenta 53. panta 3. punktu, šīm lietām noteica prioritāru izskatīšanu.

11 Tiesas Ieteikumu 24. panta attiecīgajā daļā ir norādīts: "Tā kā prejudiciālā nolēmuma tiesvedības priekšnosacījums ir faktiski notiekoša tiesvedība iesniedzējtiesā, tai ir jāinformē Tiesa par jebkuru procesuālu notikumu, kas varētu ietekmēt tiesvedības uzturēšanu tajā, it īpaši par atteikšanos no prasības, mierizlīgumu strīdā vai jebkādu citu notikumu, kas noved pie tiesvedības izbeigšanas".

12 *Miasto Łowicz* un *Prokuratura Okręgowa w Płocku* (C-558/18 un C-563/18, nav publicēts, EU:C:2018:923).

53. Rakstveida apsvērumus par šajās lietās uzdotajiem jautājumiem iesniedza *Skarb Państwa – Wojewoda Łódzki* (Valsts kase – Lodzas vojevoda), *Prokurator Generalny zastępowany przez Prokuraturę Krajową* (sākotnēji *Prokuratura Regionalna w Łodzi*) (ģenerālprokurors, ko pārstāv Valsts prokuratūra, Polija (sākotnēji – Lodzas reģionālā prokuratūra, Polija)) un *Prokurator Generalny zastępowany przez Prokuraturę Krajową* (sākotnēji *Prokuratura Okręgowa w Płocku*) (ģenerālprokurors, ko pārstāv Valsts prokuratūra, Polija (sākotnēji – Plockas apgabala prokuratūra, Polija)) (turpmāk tekstā – "ģenerālprokurors"), Nīderlandes valdība, Latvijas Republika, Polijas Republika un Eiropas Komisija.

54. Ģenerālprokurors, *Rzecznik Praw Obywatelskich* (ombuds, Polija), Polijas Republika, EBTA Uzraudzības iestāde un Eiropas Komisija sniedza mutvārdu argumentus tiesas sēdē, kas notika 2019. gada 18. jūnijā [13].

VI. Lietas dalībnieku apsvērumu kopsavilkums

A. Procesuāli iebildumi

55. Valsts kase un Polija norāda, ka pamatlieta skar pilnīgi iekšējas situācijas un neietilpst Savienības tiesību piemērošanas jomā. Valsts kase uzsver, ka LES 19. panta 1. punkts nav saistīts ar pamatlietu un neviens no izņēmumiem, kas saistīti ar iekšējām situācijām, judikatūrā nepamato Tiesas jurisdikciju šajās lietās [14].

56. Polija, kurai pievienojies ģenerālprokurors, tostarp norāda, ka noteikumi par disciplinārlietām pret tiesnešiem ietilpst dalībvalstu kompetencē un šā iemesla dēļ to novērtējumam nav piemērojamas Savienības tiesības. Polija uzskata, ka no LES 19. panta 1. punkta nevar izsecināt īpašus standartus attiecībā uz disciplinārlietām. Tiesas sēdē Polija uzsvēra, ka no Tiesas judikatūras izriet [15], ka saskaņā ar LES 19. panta 1. punkta otro daļu dalībvalstu pasākumiem faktiski, nevis iespējami ir jāietilpst jomā, uz kuru attiecas Savienības tiesības. Ģenerālprokurors turklāt apgalvoja, ka ar Lisabonas līgumu nav mainīta dalībvalstu kompetence tieslietu organizācijas jomā, kā tas ticis atainots Vācijas Federālās konstitucionālās tiesas Lisabonas spriedumā [16].

57. Komisija, lai arī tā neizvirza oficiālu iebildumu, tomēr pilnīgumam norāda, ka pamatlietas neietilpst jomā, uz kuru saskaņā ar LES 19. panta 1. punkta otro daļu attiektos Savienības tiesības. Tā norāda, ka attiecībā uz lietu C-558/18 Savienības tiesības neaptver uzdevumu īstenošanu valsts pārvaldes jomā un nupat minētā it īpaši nav valsts atbalsts saskaņā ar LESD 107. panta 1. punktu. Līdzīgi attiecībā uz lietu C-563/18 Komisija norāda, ka pamatlieta attiecas uz Polijas krimināltiesībām un uz to neattiecas 4. panta b) punkts Padomes Pamatlēmumā 2008/841/TI (2008. gada 24. oktobris) par cīņu pret organizēto noziedzību (OV 2008, L 300, 42. lpp.) vai 7. panta 4. punkts Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvā (ES) 2016/343 (2016. gada 9. marts) par to, lai nostiprinātu konkrētus nevainīguma prezumpcijas aspektus un tiesības piedalīties klātienē lietas izskatīšanā tiesā krimināprocesā (OV 2016, L 65, 1. lpp.).

13 Lai arī Disciplinārlietu palāta nav pamatlietu dalībniece un tādējādi saskaņā ar Tiesas Reglamentu nevar piedalīties šajās lietās, Tiesas priekšsēdētājs ar 2019. gada 14. jūnija lēmumu pieņēma Disciplinārlietu palātas dokumentu, ko iesniedza Polija, proti, Augstākās tiesas Disciplinārlietu palātas tiesnešu asamblejas 2019. gada 4. jūnija Rezolūciju Nr. 8, kurā tika pausta šīs palātas nostāja šajās lietās (skat. šo secinājumu 17. un 30. zemsvītras piezīmi).

14 Valsts kase atsaucas it īpaši uz spriedumiem, 1990. gada 18. oktobris, *Dzodzi* (C-297/88 un C-197/89, EU:C:1990:360); 2006. gada 5. decembris, *Cipolla* u.c. (C-94/04 un C-202/04, EU:C:2006:758), un 2016. gada 15. novembris, *Ullens de Schooten* (C-268/15, EU:C:2016:874).

15 Polija īpaši atsaucās uz spriedumiem, 1997. gada 29. maijs, *Kremzow* (C-299/95, EU:C:1997:254, 16. punkts), un 2018. gada 27. februāris, *Associação Sindical dos Juízes Portugueses* (C-64/16, EU:C:2018:117, 39. un 40. punkts).

16 *BVerfG*, 2009. gada 30. jūnija spriedums (*2 BvE 2/08*), *BVerfE* 123, 267.

58. Valsts kase, ģenerālprokurors, Polija un Komisija norāda, ka iesniegtie jautājumi ir nepieņemami, jo tie ir hipotētiski un nav saistīti ar pamatlietām [17].

59. Valsts kase, ģenerālprokurors un Polija apgalvo, ka iesniedzējtiesas *inter alia* neizklāsta iemeslus izskatīt LES 19. panta 1. punkta interpretācijas jautājumu vai pamatlietā piemērojamo šīs Savienības tiesību normas saikni ar valsts tiesisko regulējumu, kā prasīts judikatūrā, Tiesas Reglamenta 94. pantā un Tiesas Ieteikumos.

60. Valsts kase, ģenerālprokurors un Polija arī apgalvo, ka Tiesas atbilde nav nepieciešama, lai atrisinātu strīdus pamatlietās, jo šiem strīdiem nav nekāda sakara ar disciplināro režīmu Polijā un pret attiecīgajiem tiesnešiem pašreiz nav ierosinātas disciplinārlietas. Tie uzskata, ka prejudiciālie jautājumi ir saistīti ar subjektīvām tiesnešu bažām par iespējamu disciplinārlietu ierosināšanu, kas ir hipotētiski notikumi, un Tiesa ir aplūkojusi līdzīgas situācijas lietās *Falciola* [18] un *Nour* [19], kurās prejudiciālie jautājumi tika noraidīti. Tie arī apgalvo, ka, ja valsts tiesas varētu iesniegt jautājumus, kas nav saistīti ar pamatlietā izskatāmo strīdu, tas varētu graut prejudiciālo nolēmumu procedūras nolūku. Valsts kase uzsver, ka Tiesas judikatūra [20], kurā pamatlietas risināšanai uzdoto jautājumu atbilstības nosacījumi tiek mīkstināti, šajās lietās nav piemērojama.

61. Polija un Komisija uzsver, ka ar faktu, ka iesniedzējtiesas var lemt par jautājumiem, kas skar Savienības tiesību piemērošanu vai interpretāciju, nav pietiekami, lai konstatētu uzdoto jautājumu pieņemamību, jo tiem ir jāattiecas uz iesniedzējtiesā izskatāmajiem strīdiem un jābūt nepieciešamiem to risināšanai. Ģenerālprokurors un Komisija turklāt apgalvo, ka šīs lietas atšķiras no *Associação Sindical dos Juízes Portugueses* [21], jo minētajā lietā LES 19. panta 1. punkta interpretācijai bija nozīme pamatlietā aplūkotā strīda risināšanai.

62. Komisija apgalvo, ka LES 19. panta 1. punkts neattiecas uz strīdus priekšmetu pamatlietās vai uz kādu no prejudiciālajiem jautājumiem (*quaestio in limine litis*), kas attiecas uz šiem strīdiem. Tā uzskata, ka Tiesas atbilde būtu konsultatīva atzinuma sniegšana par vispārīgiem vai hipotētiskiem jautājumiem un pārsniegtu LESD 267. pantā noteikto prejudiciālo nolēmumu mehānisma robežas, kādas tās noteiktas judikatūrā [22]. Tā atzīst, ka nevar tikt izslēgtas iesniedzējtiesu bažas par to, ka tām varētu tikt piemērotas disciplinārlietas, taču uzskata, ka šis apstāklis nemaina faktu par uzdoto jautājumu nepieņemamību. Komisija tiesas sēdē uzsvēra, ka iesniedzējtiesas nav norādījušas nevienu elementu, kas ļautu tām pieņemt lēmumu, pamatojoties uz Tiesas sniegto atbildi par LES 19. panta 1. punkta interpretāciju.

63. Polijas ombuds un EBTA Uzraudzības iestāde norāda, ka iesniegtie jautājumi ir pieņemami.

64. Polijas ombuds apgalvo, ka *Falciola* [23] nav piemērojama šajās lietās, jo tā tika izskatīta pirms LES 19. panta 1. punkta ieviešanas Līgumos. Viņš norāda, ka Savienības tiesību elements šajās lietās ir primārs tādēļ, ka ir jāgarantē LES 19. panta 1. punkta un LESD 267. pantā noteiktās prejudiciālā nolēmuma procedūras efektivitāte. Kā izriet no *Associação Sindical dos Juízes Portugueses* [24], LES 19. panta 1. punktā noteiktā tiesu varas neatkarības aizsardzība tiek ierosināta, tiklīdz valsts

17 Es atzīmēju, ka rezolūcijā, kurā Disciplinārā palāta ir paudusi savu nostāju šajās lietās (skat. šo secinājumu 13. zemsvītras piezīmi), tā tostarp apgalvo, ka iesniegtie jautājumi ir nepieņemami un ir zaudējuši savu priekšmetu, jo tie radušies lietās, kas nav saistītas ar Savienības tiesībām, un ir abstrakti un hipotētiski, jo neskar strīdus pamatlietās, bet drīzāk dalībvalsts tiesu organizāciju, kas ir vienīgi dalībvalsts ekskluzīvā kompetencē.

18 Rīkojums, 1990. gada 26. janvāris (C-286/88, EU:C:1990:33).

19 Rīkojums, 1998. gada 25. maijs (C-361/97, EU:C:1998:250).

20 Valsts kase atsaucas uz spriedumiem, 2008. gada 16. decembris, *Cartesio* (C-210/06, EU:C:2008:723), un 2011. gada 17. februāris, *Weryński* (C-283/09, EU:C:2011:85).

21 Spriedums, 2018. gada 27. februāris (C-64/16, EU:C:2018:117).

22 Komisija atsaucas konkrēti uz spriedumiem, 2015. gada 16. jūnijs, *Gauweiler* u.c. (C-62/14, EU:C:2015:400), un 2017. gada 28. marts, *Rosneft* (C-72/15, EU:C:2017:236).

23 Rīkojums, 1990. gada 26. janvāris (C-286/88, EU:C:1990:33).

24 Spriedums, 2018. gada 27. februāris (C-64/16, EU:C:2018:117, 40. punkts).

likumdevēja iestāde uztic Savienības tiesību jautājumus tiesai, un tā aptver visu valsts tiesas tiesisko darbību, lai nodrošinātu šā noteikuma pienācīgu izpildi. Tāpat, viņaprāt, tiesnešiem, kuri ir aizsargāti LES 19. panta 1. punktā, ir jāspēj ierosināt prejudiciālā nolēmuma procedūru bez jebkādiem riskiem, un šo garantiju neesamība jau pati par sevi esot Savienības tiesību elements šajās lietās – neatkarīgi no fakta, ka izmeklēšanas tika ierosinātas pret iesniedzējtiesu tiesnešiem.

65. Polijas ombuds arī apgalvo, ka iesniegtie jautājumi nav hipotētiski un ka Tiesas atbilde ir nepieciešama, lai iesniedzējtiesas pieņemtu lēmumu ar tiesu varas neatkarības aizsardzību, kas nodrošināta LES 19. panta 1. punkta otrajā daļā. Viņš uzsver, ka, ja tiesneši varētu izvirzīt jautājumu par tiesu varas neatkarību tikai pret viņiem ierosinātajās disciplinārlietās, tas būtu pretrunā lietai *Unibet*[25], kurā Tiesa nosprieda, ka ierosināt valsts tiesiskā regulējuma neatbilstību Savienības tiesībām tad, kad persona ir pakļauta noteiktu sankciju riskam, nav pietiekami, lai nodrošinātu tiesību efektīvu aizsardzību tiesā.

66. EBTA Uzraudzības iestāde apgalvo, ka no *Associação Sindical dos Juízes Portugueses*[26] izriet, ka tiesu varas neatkarība nav nodalāma. Tā uzskata, ka valsts tiesas vienmēr rīkojas kā Savienības tiesas, nevis tikai tad, kad lemj par lietām, uz kurām konkrēti attiecas Savienības tiesības. Tādējādi tā apgalvo, ka šīs lietas ir pieņemamas, jo ir skaidrs, ka ir jārisina Savienības tiesību jautājums attiecībā uz tiesu varas neatkarības prasībām, kas noteiktas valsts tiesām.

B. Par lietas būtību

67. Polijas ombuds norāda, ka uz uzdotajiem jautājumiem būtu jāsniedz apstiprinoša atbilde. Viņš apgalvo, ka saskaņā ar Tiesas judikatūru[27] Polijas pasākumi, kas attiecas uz disciplinārlietām, nenodrošina, ka tiesneši tiek aizsargāti no izpildvaras iestāžu pārmērīgas kontroles. Viņš tostarp norāda, ka tieslietu ministrs ieceļ disciplinārtiesas tiesnešus apelācijas tiesā uz noteiktu pilnvaru termiņu, taču šis pilnvaru laiks beidzas, kad tiesnesim tiek piemērots disciplinārsods, un ir bijušas situācijas, kad tiesneši ir atteikušies ierosināt disciplinārlietu pret citu tiesnesi, un tad pret viņiem pašiem savukārt tikušas ierosinātas disciplinārlietas. Viņš arī norāda, ka tieslietu ministrs ieceļ par vispārējas jurisdikcijas tiesas tiesnešu disciplinārlietām atbildīgo amatpersonu un divus tās vietniekus un var iebilst pret par disciplinārlietām atbildīgās amatpersonas lēmumu uzsākt disciplinārlietu, kā rezultātā disciplinārlieta ir jāierosina, un tieslietu ministra norādījumi par šādas disciplinārlietas vadīšanu ir saistoši šai amatpersonai.

68. Turklāt, kā norāda Polijas ombuds, tieslietu ministrs var iecelt pats savu par disciplinārlietām atbildīgo amatpersonu, izslēdzot citu par disciplinārlietām atbildīgo amatpersonu iesaistīšanos, kas ir līdzvērtīgi vajadzībai ierosināt disciplinārlietu. Viņš apgalvo, ka disciplinārlietas var tikt ierosinātas jebkurā laikā, kas esot pretēji prasībai, ka lietas ir jāizlemj saprātīgā laikā, un ka tieslietu ministrs var pieprasīt atsākt disciplinārlietas izskatīšanu, tādējādi, ja atklājas jauni apstākļi vai pierādījumi, ir iespējams tiesnesim no jauna izteikt pārmetumus par tiem pašiem pārkāpumiem.

69. Polijas ombuds arī apgalvo, ka tiesnešiem nav nepieciešamo aizstāvības tiesību garantiju disciplinārlietās. Viņš it īpaši apgalvo, ka disciplinārtiesa var taisīt spriedumu arī tad, ja apsūdzētais tiesnesis un viņa pārstāvis attaisnotu iemeslu dēļ nav klāt, un – atsaucoties uz Likuma par vispārējas jurisdikcijas tiesām 115.c pantu – ka kriminālprocesā iegūtu pierādījumu izmantošana ir nepamatota disciplinārlietās, kas saistītas ar tiesnešu amatpārkāpumiem. Ombuda ieskatā problemātiski ir arī

25 Spriedums, 2007. gada 13. marts (C-432/05, EU:C:2007:163, 62. un 64. punkts).

26 Spriedums, 2018. gada 27. februāris (C-64/16, EU:C:2018:117, 37. un 40. punkts).

27 Polijas ombuds atsaucās uz 2018. gada 25. jūlija spriedumu *Minister for Justice and Equality* (Tiesu sistēmas nepilnības) (C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, 67. punkts).

disciplinārā režīma institucionālie aspekti, tostarp piesēdētāju izmantošana Disciplinārlietu palātā, jo, lai pieņemtu lēmumus disciplinārlietās, ir nepieciešamas juridiskas zināšanas, un arī tas, ka Disciplinārlietu palātas priekšsēdētājs ieceļ pirmās instances disciplinārtiesu, bet tas rada šaubas, vai šāda tiesa ir ar likumu noteikta tiesa.

70. Ģenerālprokurors apgalvo, ka Polijas disciplinārais režīms attiecībā uz tiesnešiem atbilst Tiesas judikatūrā noteiktajām tiesu varas neatkarības garantijām [28], kā arī standartiem, kas izriet no Eiropas Cilvēktiesību tiesas judikatūras [29]. Tas it īpaši norāda, ka tieslietu ministrs var ierosināt disciplinārlietu un iebilst pret lēmumu atteikt šādas disciplinārlietas ierosināšanu, taču viņš nevar noteikt šīs procedūras iznākumu, ne arī sodīt tiesnesi. Tā ieskatā Polijas disciplinārā režīma reformas mērķis ir uzlabot tiesnešu pārskatatbildību. Tiesas sēdē tas uzsvēra, ka tiesnešiem nav disciplināratbildības par savu lēmumu saturu un ne pret vienu nav ierosināta disciplinārlieta par to, ka ir iesniegts lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu; izmeklēšanas procedūra, kurā iesaistīti tiesneši šajās lietās, esot bijusi atšķirīga un veikta, lai noskaidrotu, kāpēc lūgumi ir bijuši identiski.

71. Polija apgalvo, ka Polijas tiesību sistēmā nav noteikumu, ar kuriem tiktu pārkāptas pret tiesnešiem ierosinātu disciplinārlietu neatkarības garantijas vai paaugstināts šo garantiju pārkāpuma risks. Tā uzskata, ka lūgumi attiecas uz pasākumiem, kuri Polijā nepastāv, un tādējādi ir hipotētiski, jo tajos nav norādīts, kādas konkrētas garantijas ir pārkāptas un kā tās ir pārkāptas. Turklāt Polija norāda, ka ir grūti atbildēt uz lūgumos izteiktajiem apgalvojumiem, jo tie ietver selektīvus paziņojumus par noteiktām Polijas tiesību normām attiecībā uz disciplinārlietām, sajauktus ar subjektīviem novērtējumiem, kuru mērķis ir formulēt vispārīgu kritiku par Polijas tiesu sistēmas reformu.

72. Polija *inter alia* piebilst, ka ne tieslietu ministrs, ne kāda cita izpildvaras institūcija nelemj par disciplinārlietām un nepiemēro disciplinārsodus tiesnešiem. Tā norāda, ka saskaņā ar Likuma par vispārējas jurisdikcijas tiesām 110. un 110.a pantu disciplinārtiesa apelācijas tiesās lemj par disciplinārlietām, kas attiecas uz vispārējas jurisdikcijas tiesas tiesnešiem, un noteiktos gadījumos Disciplinārlietu palāta izskata šīs disciplinārlietas. Kā norāda Polija, Disciplinārlietu palātas tiesnešus saskaņā ar Polijas Konstitūcijas 179. pantu ieceļ Republikas prezidents, bet tieslietu ministrs pēc apspriešanās ar VTP ieceļ disciplinārtiesas tiesnešus apelācijas tiesās uz 6 gadu pilnvaru termiņu no to vispārējas jurisdikcijas tiesu tiesnešu vidus, kuriem ir vismaz 10 gadu darba stāžs, un tādējādi no tādu tiesnešu vidus, kas iecelti šajā amatā saskaņā ar Polijas Konstitūciju. Tā uzskata, ka tiesnešiem, kas izskata disciplinārlietas pret citiem tiesnešiem, formāli tiek garantēta neatkarība [30], tostarp iecelšana uz nenoteiktu laiku, neatceļamība, imunitāte, atalgojums un pienākums saglabāt politisko neitralitāti [31].

73. Polija uzsver, ka ne tieslietu ministrs, ne kāds cits politiķis neietekmē disciplinārtiesu un tās tiesnešus, it īpaši tādēļ, ka šīs personas: 1) nenosaka disciplinārtiesas sastāvu, jo tas saskaņā ar Likuma par vispārējas jurisdikcijas tiesām 111. pantu tiek noteikts izlozes kārtībā no minētās tiesas tiesnešu saraksta; 2) nevar sniegt norādījumus disciplinārtiesas tiesnešiem; 3) nevar atbrīvot disciplinārtiesas tiesnešus; 4) nevar atstādināt disciplinārtiesas tiesnesi no lietas, kuru viņš izskata, un 5) tām nav tiesību kontrolēt disciplinārtiesas darbību.

28 Ģenerālprokurors atsaucās uz 2018. gada 25. jūlija spriedumu *Minister for Justice and Equality* (Tiesu sistēmas nepilnības) (C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, 67. punkts).

29 Ģenerālprokurors atsaucās uz ECT 2018. gada 25. septembra spriedumu *Denisov* pret Ukrainu (CE:ECHR:2018:0925JUD007663911) un 2013. gada 9. janvāra spriedumu *Volkov* pret Ukrainu (CE:ECHR:2013:0109JUD002172211).

30 Jāatzīmē, ka rezolūcijā, kurā Disciplinārlietu palāta pauž savu nostāju šajās lietās (skat. šo secinājumu 13. zemsvītras piezīmi), tā tostarp norāda, ka Disciplinārlietu palātas tiesnešiem ir garantēta neatkarība saskaņā ar tiem pašiem noteikumiem, kādi tiek piemēroti citām Augstākās tiesas palātām, un ka palāta atbilst visām Savienības tiesību aktos noteiktajam prasībām nodrošināt lietas dalībnieku tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību tiesā, tostarp pret tiesnešiem ierosinātās disciplinārlietās.

31 Polija atsaucas uz Polijas Konstitūcijas 178. panta 2. un 3. punktu un 179., 180. un 181. pantu.

74. Polija atzīst, ka tieslietu ministram ir noteiktas pilnvaras ierosināt disciplinārlietu, jo viņš var prasīt, lai par disciplinārlietām atbildīgā amatpersona ierosina izmeklēšanu, celt iebildumus pret šīs amatpersonas lēmumu atteikt uzsākt disciplinārlietu vai iecelt pats savu par disciplinārlietām atbildīgo amatpersonu konkrētas lietas izskatīšanai. Tomēr Polija uzsver, ka tieslietu ministrs īsteno netiešu ietekmi, galvenokārt iebilstot pret lēmumu atteikties uzsākt disciplinārlietu, un viņš nevar ietekmēt par disciplinārlietām atbildīgo amatpersonu ierosināto disciplinārlietu iznākumu vai disciplinārtiesas spriedumu. Tiesas sēdē Polija norādīja, ka tieslietu ministrs ieceļ savu par disciplinārlietām atbildīgo amatpersonu situācijās, kad ir jākoncentrējas uz vienu procedūru, un šī struktūra ir izveidota, lai atvieglotu par disciplinārlietām atbildīgo amatpersonu darba slodzi un izskatītu lietas, kurās ir sarežģīti juridiskie un faktiskie apstākļi.

75. Polija norāda, ka tiesnešiem disciplinārlietās procesuāli tiek garantētas tiesības uz taisnīgu tiesu. Tā apgalvo, ka tiesa pieņem nolēmumus lietās, rīkojoties saskaņā ar Likumu par vispārējas jurisdikcijas tiesām, tiesnešiem, kuri izskata šīs lietas, tiek piemērotas objektivitātes un neatkarības garantijas un disciplinārlietas saskaņā ar Likuma par vispārējas jurisdikcijas tiesām 116. panta 1. punktu ir atklātas. Polija norāda, ka disciplinārlietās tiek ievērots pušu procesuālo tiesību vienlīdzības un *ne bis in idem* princips un ka apsūdzētais tiesnesis var iecelt aizstāvības advokātu no tiesnešu, prokuroru, advokātu vai juriskonsultu vidus un slimības gadījumā ir tiesīgs uz tiesas ieceltu aizstāvības advokātu saskaņā ar Likuma par vispārējas jurisdikcijas tiesām 113. panta 1. un 2. punktu; šim tiesnesim tiek piemērota arī nevainīguma prezumpcija, un viņš var pārsūdzēt pirmās instances disciplinārtiesas spriedumu, iesniedzot apelācijas sūdzību, kura ir jāizskata 2 mēnešu laikā no tās iesniegšanas saskaņā ar Likuma par vispārējas jurisdikcijas tiesām 121. pantu. Kā norāda Polija, Likuma par vispārējas jurisdikcijas tiesām 107. pantā noteiktā disciplinārpārkāpumu definīcija ir saglabājusies nemainīga daudzus gadus un nodrošina elastīgumu un paredzamību. Tiesas sēdē Polija uzsvēra, ka par tiesas nolēmumu saturu netiek piemērota disciplināratbildība.

76. Attiecībā uz lūgumiem sniegt prejudiciālu nolēmumu pievienotajām iesniedzējtiesu vēstulēm Polija norāda, ka par vispārējas jurisdikcijas tiesas tiesnešu disciplinārlietām atbildīgā amatpersona atbildi uz šajās vēstulēs ietverto informāciju ir sniegusi Ziņojumā "par izmeklēšanas procedūrām, kurās piedalās tiesneši *Ewa Maciejewska* un *Igor Tuleya*, saistībā ar prejudiciālu jautājumu iesniegšanu Eiropas Savienības Tiesai" [32]. Polija apgalvo, ka saskaņā ar šo ziņojumu izmeklēšanas mērķis bija noskaidrot, vai kāds no tiesnešiem nav centies ietekmēt iesniedzējtiesas tiesnešus, lai iejauktos spriedumu saturā lietās, attiecībā uz kurām tika iesniegti prejudiciālie jautājumi. Polija norāda, ka aizdomas par amatpārkāpumu bija radušās tādēļ, ka lūgumi sniegt prejudiciālu nolēmumu esot bijuši praktiski identiski. Polija arī norāda, ka par vispārējas jurisdikcijas tiesas tiesnešu disciplinārlietām atbildīgās amatpersonas vietnieks izbeidza izmeklēšanu disciplinārā amatpārkāpuma neesamības dēļ un ka šajās tiesvedībās attiecīgajiem tiesnešiem esot bijis liecinieku, nevis apsūdzētu tiesnešu statuss. Turklāt Polija norāda, ka pret šiem tiesnešiem šobrīd nav ierosināta disciplinārlieta un ka viņi tika uzklausīti vienīgi kā liecinieki lietās, kas attiecas uz citiem tiesnešiem.

77. Latvija ierosina, ka Tiesai uz uzdotajiem jautājumiem būtu jāatbild tādējādi, ka LES 19. panta 1. punkta otrā daļa ir jāinterpretē tā, ka dalībvalstij ir pienākums nodrošināt, lai disciplinārajā režīmā attiecībā uz tiesnešiem tiktu ievērotas tiesu varas neatkarības garantijas. Tā uzsver, ka šādam režīmam, kā tas redzams Latvijas disciplinārlietu sistēmā, ir jāatbilst Tiesas judikatūrā noteiktajām garantijām [33].

32 NR RDSP 713-53/18, 2018. gada 17. decembris, pieejams http://rzecznik.gov.pl/wp-content/uploads/2018/12/Komunikat-Rzecznika-Dysc-z-1712.pdf.

33 Latvija atsaucas uz 2018. gada 25. jūlija spriedumu *Minister for Justice and Equality* (Tiesu sistēmas nepilnības) (C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, 67. punkts).

Tā norāda, ka tiesas nolēmumi principā nerada tiesnešu disciplināratbildību un šī atbildība var tikt piemērota tikai par atklātiem un nepiedodamiem amatpārkāpumiem [34]. Tā uzsver tiesu varas neatkarības saikni ar varas dalījumu un tiesiskumu, kā tas *inter alia* atzīts Latvijas un Savienības tiesībās [35].

78. Nīderlande ierosina uz prejudiciālajiem jautājumiem atbildēt apstiprinoši [36]. Tā uzskata, ka saskaņā ar Tiesas judikatūru [37] valstu pasākumi, ar kuriem, kā skaidro iesniedzējtiesas, tiek iekļauta vai pieļauta politiska iejaukšanās disciplinārlietās pret tiesnešiem un kuri var tikt izmantoti, lai īstenotu politisku kontroli pār tiesas nolēmumu saturu, ir LES 19. panta 1. punkta otrajā daļā un Eiropas Savienības Pamattiesību hartas (turpmāk tekstā – "Harta") 47. pantā noteiktā tiesu varas neatkarības principa pārkāpums.

79. EBTA Uzraudzības iestāde uzsver tiesu varas neatkarības nozīmīgumu tiesiskuma nodrošināšanā, kā tas atzīts EEZ un Savienības tiesību sistēmās [38]. Tā pauž bažas, ka, pamatojoties uz Tiesas judikatūru [39], vairāki Polijas tiesnešiem piemērojamā disciplinārā režīma elementi neatbilst tiesu varas neatkarības prasībām. Šie elementi ir šādi: 1) nav skaidri definēts disciplinārpārkāpums "amatpārkāpums"; 2) šķiet, pastāv saikne starp pusi, kas atbild par disciplinārlietām, un izpildvaru attiecībā uz Disciplinārlietu palātas sastāvu un par disciplinārlietām atbildīgo amatpersonu iecelšanu lietu izskatīšanai, ko īsteno izpildvara, kā arī attiecībā uz izmeklēšanas iznākumu; 3) no kriminālprocesa vai operatīvās uzraudzības iegūtu pierādījumu izmantošana disciplinārlietās; 4) bažas par Disciplinārlietu palātas neatkarību, un 5) disciplinārsodi ir smagi, un disciplinārlietas izskatīšana var tikt atsākta, tā kaitējot apsūdzētā tiesneša interesēm.

80. EBTA Uzraudzības iestāde apgalvo, ka būtu jāņem vērā viss ar Polijas tiesu sistēmu saistīto likumu izmaiņu kopums un ka gadījumā, ja katras izmaiņas tiek aplūkotas atsevišķi, neizvērtējot kumulatīvo iedarbību, pastāv risks, ka netiek pietiekami novērtēta koordinēto pasākumu kopuma kopīgā ietekme. Tā arī uzsver, ka atturošu ietekmi rada fakts, ka iesniedzējtiesas tika aicinātas iesniegt rakstiskus apsvērumus attiecībā uz uzdotajiem jautājumiem.

81. Tiesas sēdē Komisija pakārtoti norādīja, ka saskaņā ar Tiesas judikatūru [40] ar Polijas disciplināro sistēmu tiek pārkāpts tiesu varas neatkarības princips, jo netiek piedāvātas garantijas, kas nepieciešamas, lai novērstu risku, ka šī sistēma tiks izmantota kā tiesas nolēmumu satura politiskās kontroles rīks. Šā iemesla dēļ Komisija norāda, ka tā saskaņā ar LESD 258. pantu ir ierosinājusi pārkāpuma procedūru pret Poliju, apgalvojot, ka jaunais disciplinārais režīms attiecībā uz tiesnešiem ir pretrunā LES 19. panta 1. punkta otrajai daļai kopsakarā ar Hartas 47. pantu [41].

34 Latvija it īpaši atsaucas uz Venēcijas komisijas, Cilvēktiesību direktorāta un EDSO Demokrātisku iestāžu un cilvēktiesību biroja 2014. gada 24. marta Kopīgo atzinumu Nr. 755/2014 par likumprojektu par Moldovas Republikas tiesnešu disciplināratbildību, CDL-AD(2014)006, un uz Venēcijas komisijas 2015. gada 21. decembra Atzinumu Nr. 825/2015 par likumiem par "Bijušās Dienvidslāvijas Maķedonijas Republikas" tiesnešu disciplināratbildību un vērtēšanu, CDL-AD(2015)042.

35 Latvija it īpaši atsaucas uz Satversmes tiesas (Latvija) 2010. gada 18. janvāra spriedumu Nr. 2009-11-01 un uz [Tiesas] spriedumiem, 2006. gada 19. septembris, *Wilson* (C-506/04, EU:C:2006:587); 2018. gada 6. marts, *Achmea* (C-284/16, EU:C:2018:158), un 2018. gada 27. februāris, *Associação Sindical dos Juízes Portugueses* (C-64/16, EU:C:2018:117).

36 Nīderlande rakstveida apsvērumos atzīmē, ka tā attiecībā uz lietā C-558/18 iesniegtā jautājuma 3. punktu par iespēju disciplinārlietās pret tiesnešiem izmantot pierādījumus, kas gūti, izdarot kriminālpārkāpumu, neieņem nostāju, jo nav pietiekamu materiālu, lai uz to atbildētu.

37 Nīderlande atsaucas uz 2018. gada 25. jūlija spriedumu *Minister for Justice and Equality* (Tiesu sistēmas nepilnības) (C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, 48.–54. un 63.–67. punkts).

38 EBTA Uzraudzības iestāde atsaucas konkrēti uz EBTA tiesas 2017. gada 14. februāra spriedumu lietā *Pascal Nobile* pret *DAS Rechtsschutz-Versicherungs*, E-21/16, un [Tiesas] spriedumiem, 2006. gada 19. septembris, *Wilson* (C-506/04, EU:C:2006:587), un 2018. gada 27. februāris, *Associação Sindical dos Juízes Portugueses* (C-64/16, EU:C:2018:117).

39 EBTA Uzraudzības iestāde atsaucas uz 2018. gada 25. jūlija spriedumu *Minister for Justice and Equality* (Tiesu sistēmas nepilnības) (C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, 67. punkts).

40 Komisija atsaucas uz 2018. gada 25. jūlija spriedumu *Minister for Justice and Equality* (Tiesu sistēmas nepilnības) (C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, 67. punkts).

41 Paziņojums presei – *Rule of Law*: *European Commission launches infringement procedure to protect judges in Poland from political control* [Tiesiskums: Eiropas Komisija ierosina pārkāpuma procedūru, lai pasargātu tiesnešus Polijā no politiskās kontroles], 2019. gada 3. aprīlis, pieejams http://europa.eu/rapid/press-release_IP-19-1957_en.htm.

82. Apkopojot savus apgalvojumus saistībā ar šo procedūru, Komisija it īpaši norāda, ka: 1) saskaņā ar Polijas tiesībām ir iespējams saukt vispārējas jurisdikcijas tiesu tiesnešus pie disciplināratbildības viņu tiesas nolēmumu satura dēļ, tostarp par lūgumiem sniegt prejudiciālu nolēmumu; 2) Disciplinārlietu palāta neatbilst tiesu varas neatkarības prasībām atbilstoši Savienības tiesībām, kā minēts izskatīšanā esošajās apvienotajās lietās C-585/18, C-624/18 un C-625/18, A. K. u.c. (Augstākās tiesas Disciplinārlietu palātas neatkarība); 3) Polijas disciplinārais režīms negarantē, ka ar likumu izveidota tiesa pirmajā instancē izskatīs pret vispārējas jurisdikcijas tiesas tiesnesi ierosinātu disciplinārlietu, jo Disciplinārlietu palātas priekšsēdētājs uz *ad hoc* pamata un pēc saviem ieskatiem nosaka disciplinārtiesu, kas izskatīs lietu, un 4) tiek ierobežotas tiesnešu procesuālās tiesības disciplinārlietās, jo šis režīms vairs negarantē lietu izskatīšanu saprātīgā termiņā, un tiek skartas apsūdzēto tiesnešu tiesības uz aizstāvību.

VII. Analīze

83. Esmu nonācis pie secinājuma, ka lūgumi sniegt prejudiciālus nolēmumus šajās lietās ir nepieņemami, jo Tiesas rīcībā nav pietiekamu faktisku un tiesisku elementu, lai noteiktu, vai ir pārkāpts dalībvalstu pienākums garantēt tiesu varas neatkarību saskaņā ar LES 19. panta 1. punkta otro daļu.

84. Konkrētāk, tā kā lūgumos sniegt prejudiciālu nolēmumu trūkst skaidrojuma par dalībvalsts attiecīgo pasākumu saikni ar LES 19. panta 1. punkta otro daļu, bet tas neatbilst Tiesas Reglamenta 94. panta c) punktā noteiktajām prasībām, iesniedzējtiesas ir iesniegušas vispārinātus jautājumus. Tiesas atbilde uz šiem jautājumiem tādējādi būtu konsultatīvs atzinums, kas saskaņā ar LESD 267. pantu ir aizliegts.

85. Manis veiktā analīze ir iedalīta divās daļās. Pirmkārt, A sadaļā es pārbaudīšu, vai situācija pamatlietās ietilpst Savienības tiesību un, it īpaši, LES 19. panta 1. punkta otrās daļas materiālajā piemērošanas jomā. Otrkārt, B sadaļā es novērtēšu lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu pieņemamību. B sadaļā atspoguļotajā diskusijā kļūs skaidrs, kāpēc lietas materiālos nav pietiekamas informācijas, lai pēc būtības novērtētu, vai ir noticis strukturāls LES 19. panta 1. punkta otrajā daļā noteiktās tiesu varas neatkarības pārkāpums. Šā iemesla dēļ es neizteikšu savu viedokli par to, vai ir tikušas pārkāptas garantijas, kas ir cieši saistītas ar LES 19. panta 1. punkta otro daļu.

A. Situācija pamatlietā ietilpst LES 19. panta 1. punkta otrās daļas materiālajā piemērošanas jomā

86. Manuprāt, situācija pamatlietā ietilpst Savienības tiesību, precīzāk, LES 19. panta 1. punkta otrās daļas, materiālajā piemērošanas jomā.

87. Tiesa 2019. gada 24. jūnija spriedumā lietā Komisija/Polija (Augstākās tiesas neatkarība) (C-619/18) [42] apstiprināja, ka attiecībā uz LES 19. panta 1. punkta otrās daļas materiālo piemērojamību šī norma darbojas "jomās, uz kurām attiecas Savienības tiesības", neatkarīgi no tā, vai dalībvalstis īsteno Savienības tiesības Hartas 51. panta 1. punkta izpratnē. Minētā sprieduma 51. punktā Tiesa nosprieda:

"Pretēji Polijas Republikas un Ungārijas šajā saistībā apgalvotajam, tam, ka valsts algu samazināšanas pasākumi, par kuriem bija runa 2018. gada 27. februāra spriedumā *Associação Sindical dos Juízes Portugueses* (C-64/16, EU:C:2018:117), tika noteikti sakarā ar prasībām, kas saistītas ar pārmērīga budžeta deficīta novēršanu attiecīgās dalībvalsts budžetā, un saistībā ar Savienības finansiālās palīdzības programmu šai dalībvalstij, kā tas izriet no minētā sprieduma 29.–40. punkta, nebija nekādas lomas interpretācijā, kuras rezultātā Tiesa secināja, ka attiecīgajā lietā ir piemērojama LES

42 EU:C:2019:531, 50. punkts un tajā minētā judikatūra.

19. panta 1. punkta otrā daļa. Proti, šis secinājums tika balstīts uz apstākli, ka valsts struktūra, uz kuru attiecās minētā lieta, proti, *Tribunal de Contas* (Revīzijas palāta, Portugāle), ar nosacījumu, ka iesniedzējtiesa attiecīgajā lietā to pārbaudīs, *varēja* kā tiesa spriest par jautājumiem, kas attiecas uz Savienības tiesību piemērošanu vai interpretāciju un tādējādi ietilpst jomās, uz kurām attiecas šīs tiesības (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2018. gada 27. februāris, *Associação Sindical dos Juízes Portugueses*, C-64/16, EU:C:2018:117, 40. punkts)." [43]

88. Tikko minētajā spriedumā ievērības cienīgs ir tas, ka Tiesa noraidīja Polijas un Ungārijas izvirzītos argumentus, ka LES 19. panta 1. punkta otrā daļa esot piemērojama lietā *Associação Sindical dos Juízes Portugueses*, jo strīdīgie valsts algu samazināšanas pasākumi, par kuriem Tiesa pasludināja spriedumu minētajā lietā, tika noteikti sakarā ar prasībām ierobežot pārmērīgu budžeta deficītu attiecīgajā dalībvalstī saistībā ar Savienības finansiālās palīdzības programmu. Tieši otrādi – Tiesa apstiprināja, ka lietā *Associação Sindical dos Juízes Portugueses* svarīgi bija tas, ka minētajā lietā attiecīgā valsts struktūra "varēja" lemt kā tiesa (domājams, LESD 267. panta izpratnē) par jautājumiem, kas skar Savienības tiesību piemērošanu vai interpretāciju un kas tādējādi ietilpst Savienības tiesību piemērošanas jomā.

89. Tas pats attiecas uz iesniedzējtiesām šajās lietās (skat. šo secinājumu 42. punktu). Nav strīda par to, ka tās ir struktūras, kas "varēja" lemt kā tiesa saskaņā ar LESD 267. pantu par jautājumiem, kas skar Savienības tiesību piemērošanu vai interpretāciju. Tāpēc principā uz šīm iesniedzējtiesām attiecas LES 19. panta 1. punkta otrās daļas materiālā piemērojamība un šis noteikums ir piemērojams šajās lietās.

90. Proti, es uzskatu, ka Tiesa spriedumos lietās *Associação Sindical dos Juízes Portugueses* vai Komisija/Polija (Augstākās tiesas neatkarība) (C-619/18) nav nospriedusi, ka LES 19. panta 1. punkta otrās daļas plašā materiālā piemērojamība aizstāj vai pat mazina Tiesas noteikumus par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu pieņemamību. Šādā aspektā, kāda nebija tiesvedībā, kurā es sniedzu secinājumus apvienotajās lietās A.K. u.c. (Augstākās tiesas Disciplinārās palātas neatkarība) [44], kas ir cits Polijas tiesas lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu par Polijas pasākumu atbilstību LES 19. panta 1. punkta otrajā daļā noteiktajām tiesu varas neatkarības prasībām, Tiesa nevar spriest par to, vai šajās tiesvedībās ir tikusi pārkāpta LES 19. panta 1. punkta otrā daļa. Tas tiks apspriests sīkāk šo secinājumu B sadaļā.

91. LES 19. panta 1. punkta otrās daļas plašā materiālā piemērojamība nozīmē arī to, ka, pretēji Valsts kases argumentiem, Tiesas judikatūras līnija tā saucamajās iekšējās situācijās un, it īpaši, tās spriedums lietā *Ullens de Schooten* [45] nav piemērojams situācijai pamatlietā. Šī judikatūras līnija attiecas uz Tiesas spēju atbildēt uz lūgumiem sniegt prejudiciālu nolēmumu apstākļos, kurus var uzskatīt par tādiem, kas veido atkāpi no vispārējā noteikuma, ka iekšējās situācijas, kurās visi konkrētās lietas elementi ir rodami vienas dalībvalsts iekšienē, ir ārpus Savienības tiesību piemērošanas jomas. Šī judikatūra lielākoties ir

43 Mans izcēlums.

44 C-585/18, C-624/18 un C-625/18, EU:C:2019:551. Minētajās lietās jautājums nebija par iesniegto jautājumu pieņemamību, jo bija skaidra saikne starp Savienības tiesībām, proti, Padomes Direktīvu 2000/78/EK (2000. gada 27. novembris), ar ko nosaka kopēju sistēmu vienlīdzīgai attieksmei pret nodarbinātību un profesiju (OV 2000, L 303, 16. lpp.), un strīdiem, kas bija jārisina pamatlietā. Tādējādi es joprojām uzskatu, ka Tiesa minētajās lietās var lemt ne tikai par iespējamo Hartas 47. punkta pārkāpumu, bet arī par to, vai ir noticis strukturāls LES 19. panta 1. punkta otrajā daļā noteiktās tiesu varas neatkarības pārkāpums. Skat. šo secinājumu 125. punktu.

45 Spriedums, 2016. gada 15. novembris (C-268/15, EU:C:2016:874, 49.–55. punkts); skat. arī spriedumu, 2018. gada 20. septembris, *Fremoluc* (C-343/17, EU:C:2018:754).

pieņemta saistībā ar tādiem lūgumiem sniegt prejudiciālu nolēmumu, kas attiecas uz Savienības pārvietošanās brīvības noteikumiem un citām Savienības tiesību jomām, kurās principā ir nepieciešams pārrobežu elements [46]. Šeit aplūkotās lietas attiecas uz LES 19. panta 1. punkta otrās daļas piemērošanas jomu. Tāpēc tās pēc būtības nevar tikt klasificētas kā pilnīgi iekšēja lieta.

92. Tas tā ir tāpēc, ka saskaņā ar LES 19. panta 1. punkta otro daļu "jomas, uz kurām attiecas Savienības tiesības" ietver Tiesai piešķirtās pilnvaras lemt par tiesu varas neatkarības garantiju strukturālajiem pārkāpumiem, jo LES 19. pants ir konkrēta izpausme tiesiskumam – vienai no pamatvērtībām, uz kurām ir balstīta Eiropas Savienība saskaņā ar LES 2. pantu, – un dalībvalstīm saskaņā ar LES 19. panta 1. punkta otro daļu ir pienākums "nodrošināt tiesību aizsardzības līdzekļus, kas ir pietiekami efektīvi tiesiskās aizsardzības [tiesību aizsardzības tiesā] nodrošināšanai" [47]. Strukturāli tiesu varas neatkarības pārkāpumi neizbēgami ietekmē LESD 267. pantā noteikto prejudiciālo nolēmumu mehānismu un tāpēc ietekmē dalībvalstu tiesu kompetenci rīkoties kā Savienības tiesām.

93. Šajā saistībā es pieņemu šo secinājumu 64. punktā minētos Polijas ombuda argumentus par "jomu, uz kurām attiecas Savienības tiesības" nozīmi saskaņā ar LES 19. panta 1. punkta otro daļu [48] un noraidu šo secinājumu 56. punktā minētos ģenerālprokurora un Polijas argumentus, ka, ja tiktu nospriests, ka pamatlietas ietilpst LES 19. panta 1. punkta otrās daļas materiālajā piemērošanas jomā, tā būtu iejaukšanās Eiropas Savienības un dalībvalstu kompetenču dalījumā. Tas tā ir tāpēc, ka Savienības tiesības ietekmē dalībvalstu kompetenci organizēt savas tieslietu administrācijas sistēmas šeit aprakstītos ierobežotos apstākļos.

94. Tāpēc esmu drošs, ka strīdi pamatlietās attiecas uz Polijas tiesību normu valsts pārvaldes jomā piemērošanu lietā C-558/18 un uz Polijas krimināltiesību normu piemērošanu lietā C-563/18. Kā Tiesa ir izskaidrojusi sprieduma lietā Komisija/Polija (Augstākās tiesas neatkarība) (C-619/18) 51. punktā un kā tas ir atainots šo secinājumu 87. punktā, LES 19. panta 1. punkta otrās daļas materiālā piemērojamība nekādi nav saistīta ar to, vai pamatstrīds, kurā tiek apstrīdēta tiesu varas neatkarība, attiecas uz Savienības tiesībām. Kā norādīts šo secinājumu 88. un 89. punktā, LES 19. panta 1. punkta otrās daļas materiālā piemērojamība ir plaša. Tas, vai tiesu varas neatkarības pārkāpums pēc būtības ir vai nav strukturāls un tādējādi ir vai nav LES 19. panta 1. punkta otrās daļas pārkāpums, ir atsevišķas pārbaudes priekšmets (skat. šo secinājumu 125. punktu).

95. Tādējādi šo lietu līdzība ar Tiesas nolēmumiem lietās *Falciola* [49] un *Nour* [50] neattiecas uz situāciju pamatlietās tieši, jo šie nolēmumi tika pieņemti pirms Tiesas spriedumiem lietās *Associação Sindical dos Juízes Portugueses* un Komisija/Polija (Augstākās tiesas neatkarība) (C-619/18).

46 Skat. Iglesias Sánchez, S., "Purely Internal Situations and the Limits of EU Law: A Consolidated Case Law or a Notion to be Abandoned?", *European Constitutional Law Review*, 14. sēj., 2018, 7.–36. lpp., it īpaši 14.–28. lpp. Sīkākai apspriešanai skat., piemēram, Dubout, E., "Voyage en eaux troubles: vers une épuration des situations «purement» internes?: CJUE, gde ch., 2016. gada 15. novembris, *Ullens de Schooten*, aff. C-268/15, ECLI:EU:C:2016:874", *Revue des affaires européennes*, Nr. 4, 2016, 679.–693. lpp.; Krommendijk, J., "Wide Open and Unguarded Stand our Gates: The CJEU and References for a Preliminary Ruling in Purely Internal Situations", *German Law Journal*, 18. sēj., 2017, 1359.–1394. lpp.; Potvin-Solis, L., "Qualification des situations purement internes", no: Neframi, E., red., *Renvoi préjudiciel et marge d'appréciation du juge national*, Larcier, 2015, 39.–99. lpp.

47 Šajā nozīmē skat. spriedumu, 2019. gada 24. jūnijs, Komisija/Polija (Augstākās tiesas neatkarība) (C-619/18, EU:C:2019:531, it īpaši 42.–48., 54., 55., 57. un 58. punkts un tajos minētā judikatūra).

48 Izņemot viņa argumentus attiecībā uz *Falciola* lietu, vismaz izskatāmo lietu apstākļos.

49 Rīkojums, 1990. gada 26. janvāris (C-286/88, EU:C:1990:33).

50 Rīkojums, 1998. gada 25. maijs (C-361/97, EU:C:1998:250).

96. Tiesas plēnuma 1990. gada 26. janvāra rīkojumā lietā *Falciola*[51] strīds, ko izskatīja iesniedzējtiesa, attiecās uz Savienības tiesību normu par publisko iepirkumu piemērošanu, turklāt no lēmuma lūgt prejudiciālu nolēmumu bija skaidrs, ka uzdoto jautājumu mērķis bija noskaidrot, vai valsts tiesneši var neatkarīgi un objektīvi pildīt savus pienākumus kā Savienības tiesneši, neraugoties uz to, ka bija pieņemti Itālijas tiesību akti par tiesnešu atbildību. Tiesa konstatēja, ka iesniegtie jautājumi nav saistīti ar pamatlietu, jo tie neattiecas uz aplūkojamo Savienības tiesību normu par publisko iepirkumu interpretāciju, un iesniedzējtiesai bija "šaubas tikai par dažu Itālijas tiesnešu iespējamo psiholoģisko reakciju" šo tiesību aktu rezultātā. Tādējādi Tiesa nosprieda, ka uzdotie jautājumi nav saistīti ar Savienības tiesību interpretāciju, kas objektīvi nepieciešama strīda risināšanai, un ka šo jautājumu lemšana nav tās kompetencē.

97. Līdzīgi Tiesa 1998. gada 25. maija rīkojumā lietā *Nour*[52] nosprieda, ka iesniegtie jautājumi nav saistīti ar pamatlietu un ka atbildes sniegšana uz tiem nav tās kompetencē. Šos jautājumus bija iesniegusi Austrijas Apelācijas padome saistībā ar strīdu starp ārstu un apdrošināšanas fondu par viņam maksājamo ārsta honorāru un attiecās uz vispārējiem principiem, kas veido Savienības tiesības, saistībā ar noteiktiem šīs padomes darbības aspektiem. Tiesas argumentācija bija balstīta uz trim pamatiem. Pirmkārt, iesniegtie jautājumi bija ārpus strīda tvēruma un tādējādi neietvēra strīda risināšanai objektīvi nepieciešamo Savienības tiesību interpretāciju. Otrkārt, saskaņā ar LESD 267. panta procedūru nebija pieļaujams ļaut valsts tiesnesim ar paša vadītās tiesas starpniecību iesniegt jautājumus, kas saistīti ar strīdu, kurā viņš pats bijis privāti iesaistīts, un saistībā ar citām tiesvedībām, kā to bija izdarījis šīs apelācijas padomes priekšsēdētājs. Treškārt, netika pierādīts, ka Savienības tiesības būtu piemērojamas situācijai pamatlietā.

98. Tomēr neviena no šīm lietām neattiecās uz LES 19. panta 1. punkta otro daļu. Ņemot vērā minētos apsvērumus, iebildums, apgalvojot, ka situācija pamatlietā neietilpst LES 19. panta 1. punkta otrās daļas materiālajā piemērošanas jomā, būtu jānoraida.

B. Kādēļ uzdotie jautājumi ir nepieņemami?

99. Uzskatu, ka iebildums par uzdoto jautājuma pieņemamību būtu jāpieņem, taču nevis pušu apsvērumos sniegto iemeslu dēļ, bet nedaudz atšķirīgu iemeslu dēļ. Šajās lietās pieņemamības problēmas pamatā ir tas, ka trūkst pietiekama tiesiska un faktiska pamata, lai Tiesa varētu noteikt, vai ir pārkāpta tiesu varas neatkarība, kas tiek aizsargāta saskaņā ar LES 19. panta 1. punkta otro daļu. Šā iemesla dēļ es nevaru sniegt Tiesai ieteikumu par to, vai šis noteikums ir ticis pārkāpts. Tāpēc es atturēšos paust pakārtotu viedokli gadījumam, ja Tiesa nepiekritīs manai analīzei par uzdoto jautājumu pieņemamību.

1. Noteikumi, kas attiecas uz lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu pieņemamību

100. Ir lietderīgi atgādināt, ka saskaņā ar pastāvīgo judikatūru tikai valsts tiesai, kura izskata lietu un kurai ir jāuzņemas atbildība par pieņemamo tiesas nolēmumu, ņemot vērā lietas īpatnības, ir jāizvērtē gan prejudiciālā nolēmuma nepieciešamība, lai tā varētu pieņemt nolēmumu lietā, gan jautājumu, ko tā uzdod Tiesai, atbilstība. Tātad gadījumā, ja uzdotie jautājumi skar Savienības tiesību interpretāciju, Tiesai principā ir pienākums atbildēt[53].

51 C-286/88, EU:C:1990:33, it īpaši 1.–5. un 8.–10. punkts. Par turpmāko diskusiju par šo lietu un tās nozīmi Tiesas judikatūras izstrādē par prejudiciālo lūgumu pieņemamību skat., piemēram, ģenerāladvokāta M. Lenca [*M. Lenz*] secinājumus lietā *Bosman* u.c. (C-415/93, EU:C:1995:293, 76.–80. punkts), ģenerāladvokāta N. Fennelija [*N. Fennelly*] secinājumus lietā *Corsica Ferries France* (C-266/96, EU:C:1998:19, 19. punkts un 30. zemsvītras piezīme) un ģenerāladvokāta F. Dž. Džeikobsa [*F. G. Jacobs*] secinājumus lietā *Centrosteel* (C-456/98, EU:C:2000:137, 24. punkts).

52 C-361/97, EU:C:1998:250, it īpaši 1.–9. un 12.–20. punkts. Šo rīkojumu bija izdevusi tiesnešu palāta trīs tiesnešu sastāvā.

53 Skat., piemēram, spriedumus, 2018. gada 10. decembris, *Wightman* u.c. (C-621/18, EU:C:2018:999, 26. punkts), un 2019. gada 26. marts, *Abanca Corporación Bancaria* un *Bankia* (C-70/17 un C-179/17, EU:C:2019:250, 43. un 44. punkts).

101. No minētā izriet, ka uz jautājumiem par Savienības tiesību interpretāciju attiecas atbilstības prezumpcija. Tiesa var atteikties lemt par uzdotu prejudiciālu jautājumu vienīgi tad, kad ir acīmredzams, ka lūgtajai Savienības tiesību normas interpretācijai nav nekāda sakara ar pamatlietas faktisko situāciju vai tās priekšmetu, kad izvirzītā problēma ir hipotētiska vai kad Tiesai nav zināmi faktiskie vai juridiskie apstākļi, kas nepieciešami, lai sniegtu noderīgu atbildi uz tai uzdotajiem jautājumiem [54].

102. Saskaņā ar judikatūru, kurā interpretēts Tiesas Reglamenta 94. panta a) un b) punkts [55], vajadzība sniegt iesniedzējtiesai noderīgu Savienības tiesību interpretāciju nozīmē, ka šī tiesa nosaka prejudiciālo jautājumu faktisko apstākļu un tiesiskā regulējuma kontekstu vai vismaz izskaidro faktiskos apstākļus, kas ir šo jautājumu pamatā [56]. Turklāt saskaņā ar Tiesas Reglamenta 94. panta c) punktu ir būtiski, ka iesniedzējtiesa sniedz dažus paskaidrojumus par to, kāpēc tā ir izvēlējusies konkrētās Savienības tiesību normas, kuras tā lūdz interpretēt, kā arī jāizskaidro saikne, ko tā saskata starp šīm normām un pamatlietā piemērojamajiem valsts tiesību aktiem [57]. Kā atzīmēts šo secinājumu 6. punktā, šīs prasības ir norādītas arī Tiesas Ieteikumos [58].

103. Tāpat saskaņā ar pastāvīgo judikatūru lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu pamatojums nav konsultatīvu viedokļu sniegšana par vispārīgiem vai hipotētiskiem jautājumiem, bet gan nepieciešamība faktiski atrisināt strīdu [59]. Tādējādi, ja Tiesas atbilde uz uzdoto jautājumu varētu būt konsultatīvs atzinums par problēmu, kas pēc būtības ir vispārīga [60] vai hipotētiska [61], Tiesa uzskata, ka šādi jautājumi ir nepieņemami.

104. Tas atbilst LESD 267. pantā noteiktās prejudiciālā nolēmuma procedūras nolūkam. Izveidojot dialogu starp Tiesu un dalībvalstu tiesām, šīs procedūras mērķis ir nodrošināt Savienības tiesību saskanīgu un viendabīgu interpretāciju, tādējādi ļaujot nodrošināt to pilnīgu iedarbību un autonomiju, kā arī – galu galā – pašu ar Līgumiem izveidoto tiesību raksturu [62].

105. Izanalizējot judikatūru, kas attiecas uz Tiesas Reglamenta 94. pantā noteiktajām lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu satura prasībām, ir redzams, kāpēc šajās lietās lūgumi sniegt prejudiciālus nolēmumus ir problemātiski pieņemamības ziņā.

106. Tiesas 2017. gada 27. septembra spriedums lietā *Puškár* [63] attiecās uz vairāku Savienības tiesību normu interpretāciju saistībā ar prasību, kas celta pret Slovākijas iestādēm, – svītrot pieteikuma iesniedzēja vārdu no to personu saraksta, kuras fiktīvi ieņem vadošus amatus. Prasītājs bija apgalvojis, ka viņa iekļaušana šajā sarakstā ir viņa personisko tiesību pārkāpums.

54 Skat., piemēram, spriedumus, 2018. gada 10. decembris, *Wightman* u.c. (C-621/18, EU:C:2018:999, 27. punkts), un 2019. gada 5. marts, *Eesti Pagar* (C-349/17, EU:C:2019:172, 48. punkts).

55 Tiesas Reglamenta 94. pantā ir noteikts: "Lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu papildus Tiesai uzdoto prejudiciālo jautājumu formulējumam ietver: a) strīda priekšmeta, kā arī faktu, kuriem ir nozīme un kurus ir konstatējusi iesniedzējtiesa, kopsavilkumu vai vismaz to faktu izklāstu, uz kuriem balstīti jautājumi; b) to valsts tiesību normu saturu, kas varētu būt piemērojamas attiecīgajā lietā, un attiecīgā gadījumā atbilstošo valsts judikatūru; c) to iemeslu izklāstu, kas likuši iesniedzējtiesai šaubīties par noteiktu Savienības tiesību normu interpretāciju vai spēkā esamību, kā arī saikni, ko tā konstatējusi starp šīm tiesību normām un pamatlietai piemērojamajiem valsts tiesību aktiem".

56 Skat., piemēram, spriedumus, 2016. gada 10. marts, *Safe Interenvios* (C-235/14, EU:C:2016:154, 114. punkts), un 2017. gada 20. decembris, *Asociación Profesional Élite Taxi* (C-434/15, EU:C:2017:981, 24. punkts).

57 Skat., piemēram, spriedumus, 2017. gada 9. novembris, *Maio Marques da Rosa* (C-306/16, EU:C:2017:844, 54. punkts), un 2019. gada 2. maijs, *Asendia Spain* (C-259/18, EU:C:2019:346, 18. punkts).

58 Skat., piemēram, spriedumus, 2017. gada 13. jūlijs, *INGSTEEL* un *Metrostav* (C-76/16, EU:C:2017:549, 51. punkts), un 2019. gada 2. maijs, *Asendia Spain* (C-259/18, EU:C:2019:346, 20. punkts).

59 Skat., piemēram, spriedumus, 2018. gada 10. decembris, *Wightman* u.c. (C-621/18, EU:C:2018:999, 28. punkts), un 2018. gada 13. decembris, *Rittinger* u.c. (C-492/17, EU:C:2018:1019, 50. punkts).

60 Skat., piemēram, spriedumus, 2012. gada 24. aprīlis, *Kamberaj* (C-571/10, EU:C:2012:233, 44.–46. punkts), un 2013. gada 7. novembris, *Romeo* (C-313/12, EU:C:2013:718, 39.–41. punkts).

61 Skat., piemēram, spriedumus, 2018. gada 25. jūlijs, *Aviabaltika* (C-107/17, EU:C:2018:600, 40.–43. punkts), un 2018. gada 11. decembris, *Weiss* u.c. (C-493/17, EU:C:2018:1000, 165. un 166. punkts).

62 Skat., piemēram, spriedumu, 2019. gada 24. jūnijs, Komisija/Polija (Augstākās tiesas neatkarība) (C-619/18, EU:C:2019:531, 45. punkts).

63 C-73/16, EU:C:2017:725, it īpaši 1., 2., 25. un 26. punkts.

107. Ceturtais jautājums lietā *Puškár*[64] bija par to, vai Tiesas judikatūrai būtu jāpiešķir lielāka prioritāte nekā Eiropas Cilvēktiesību tiesas judikatūrai, ja tās atšķiras. Tiesa nosprieda, ka šis jautājums ir nepieņemams, jo "šo jautājumu iesniedzējtiesa ir uzdevusi vispārīgi, skaidri un konkrēti neprecizējot, kādas ir tās pieminētās atšķirības". Tiesa papildināja, ka attiecībā uz Tiesas Reglamenta 94. pantā ietvertajām prasībām "iesniedzējtiesai ir jānorāda precīzi iemesli, kas to ir mudinājuši uzdot jautājumus par noteiktu Savienības tiesību normu interpretāciju" un ka "valsts tiesai ir vismaz minimāli jāpaskaidro, kāpēc tā ir izvēlējusies konkrētās Savienības tiesību normas, par kuru interpretāciju tā vaicā, kā arī jāizskaidro saikne, ko tā saskata starp šīm normām un tajā izskatāmajā lietā piemērojamajiem valsts tiesību aktiem".

108. Dalībvalsts tiesību akta nepietiekams skaidrojums, kas neļāva noteikt šo svarīgo saikni un kura dēļ tika konstatēta nepieņemamība, bija konkrēti 2017. gada 9. marta spriedumā lietā *Milkova*[65] un 2018. gada 13. decembra spriedumā lietā *Rittinger* u.c.[66], kā arī 2018. gada 7. jūnija rīkojumā lietā *Filippi* u.c.[67].

109. Lietā *Milkova*[68] Bulgārijas tiesā tika apstrīdēta atlaišana no darba, kas, kā apgalvots, bijis ar invaliditāti pamatotas diskriminācijas aizlieguma pārkāpums, un tajā Tiesa nosprieda, ka iesniedzējtiesa tikai vispārīgi ir atsaukusies uz Direktīvas 2000/78 4. pantu un citiem šīs direktīvas noteikumiem, nenorādot saikni starp šiem noteikumiem un attiecīgajā pamatlietā aplūkoto valsts tiesisko regulējumu.

110. Lietā *Rittinger* u.c.[69] bija strīds, atsaucoties *inter alia* uz Savienības tiesībām valsts atbalsta jomā, attiecībā uz Vācijas tiesisko regulējumu, saskaņā ar kuru visām pilngadīgajām personām, kuru valdījumā valsts teritorijā ir mājoklis, ir pienākums veikt maksājumu sabiedriskajām raidorganizācijām. Tiesa secināja, ka lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu pieņemamībai liktenīgi bijis tas, ka, "lai arī šī tiesa ir izklāstījusi, ka audiovizuālās licences maksa ļauj šīs shēmas finansējumu saņemt vienīgi raidorganizācijām Vācijā, šī tiesa nav precizējusi ne šīs sistēmas finansēšanas nosacījumus, ne iemeslus, kādēļ citas raidorganizācijas būtu izslēgtas no šīs shēmas izmantošanas".

111. Lietā *Filippi* u.c.[70], kurā Austrijas iestādes bija uzlikušas arestu un citus sodus attiecībā uz spēļu automātiem, kuriem nepieciešama atļauja, Tiesa nosprieda, ka lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir acīmredzami nepieņemams. Tas it īpaši tā bija tāpēc, ka nebija izpildītas Tiesas Reglamenta 94. panta c) punktā minētās prasības, jo nevienā iesniedzējtiesas nolēmuma elementā nebija ar prasīto precizitāti un skaidrību izklāstīti iemesli, kas likuši iesniedzējtiesai šaubīties par to, kā pamatlietās interpretēt attiecīgās Savienības tiesību normas, un nebija izskaidrota saikne starp Savienības tiesībām un valsts tiesisko regulējumu, kas ir piemērojams pamatlietā. Turklāt attiecībā uz šīm prasībām nebija prasītās informācijas par šo valsts tiesisko regulējumu. Lai arī lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu bija sniegts noteiktu valsts tiesiskā regulējuma noteikumu saturs, tajā nebija "pietiekami skaidri norādīts, kā šādi noteikumi varētu tikt piemēroti tiesvedībās, kas tiek izskatītas iesniedzējtiesā un uz kurām attiecas šis lūgums".

112. Visbeidzot, ir jāatzīmē, ka Tiesas plēnuma nesenajā spriedumā lietā *Wightman* u.c.[71], kurā tika noraidīti argumenti saistībā ar lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu pieņemamību saistībā ar Apvienotās Karalistes paziņojumu par savu nodomu izstāties no Eiropas Savienības, Tiesas Reglamenta 94. panta prasības, tostarp Reglamenta 94. panta c) punktā prasītā attiecīgo Savienības tiesību normu saikne ar dalībvalsts tiesību aktu, kas piemērojams pamatlietā, nebija strīdus priekšmets.

64 Spriedums, 2017. gada 27. septembris (C-73/16, EU:C:2017:725, 118.–124. punkts).

65 C-406/15, EU:C:2017:198.

66 C-492/17, EU:C:2018:1019.

67 C-589/16, EU:C:2018:417.

68 Spriedums, 2017. gada 9. marts (C-406/15, EU:C:2017:198, it īpaši 73.–77. punkts).

69 Spriedums, 2018. gada 13. decembris (C-492/17, EU:C:2018:1019, it īpaši 45.–47. punkts).

70 Rīkojums, 2018. gada 7. jūnijs (C-589/16, EU:C:2018:417, it īpaši 25., 28. un 31.–33. punkts).

71 Spriedums, 2018. gada 10. decembris (C-621/18, EU:C:2018:999, it īpaši 29.–34. punkts).

2. Piemērošana izskatāmajām lietām

113. Tiesa ir nospriedusi, ka, lai noskaidrotu, vai lēmumā lūgt prejudiciālu nolēmumu sniegtā informācija atbilst lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu satura prasībām, tiek ņemta vērā uzdoto jautājumu būtība un tvērums [72]. Judikatūrā ir arī noteikts, ka Tiesas Reglamenta 94. pantā noteiktās prasības ir īpaši būtiskas tādās jomās kā konkurences tiesības, kur bieži vien ir sarežģītas faktiskās un tiesiskās situācijas [73].

114. Šie apsvērumi apvienojumā ar faktu, ka judikatūrā ir plašāk noteikts, ka Tiesas Reglamenta 94. pantā noteiktās prasības ir stingri jāievēro [74], liek man secināt, ka tas, ka ir sarežģīti noteikt, vai ir noticis LES 19. panta 1. punkta otrajā daļā noteiktās tiesu varas neatkarības strukturāls pārkāpums, šajā kontekstā nozīmē, ka Tiesas Reglamenta 94. panta c) punktā tiek prasīts, lai dalībvalsts apstrīdētie noteikumi tiktu pietiekami izskaidroti un lai tiktu izskaidrots, kāpēc tie neatbilst tiesu varas neatkarības garantijām, kas piešķirtas saskaņā ar LES 19. panta 1. punkta otro daļu.

115. Šajās lietās lēmumos lūgt prejudiciālu nolēmumu nav pietiekami izskaidrota LES 19. panta 1. punkta otrās daļas saikne ar attiecīgajiem Polijas pasākumiem. Sakarā ar iesniedzējtiesas bažām par tiesu varas neatkarību attiecīgie Polijas pasākumi vispārīgi ir izklāstīti šo secinājumu 8.–32. punktā. Tomēr pretstatā citām lietām, kurās Tiesa ir lūgta novērtēt, vai ar tiesu sistēmas reformu Polijā saistītie valsts pasākumi atbilst LES 19. panta 1. punkta otrajā daļā noteiktajām tiesu varas neatkarības garantijām [75], lietas materiālos trūkst informācijas par to, kādas Polijas tiesību normas neatbilst šīm garantijām un kāpēc.

116. Šajā saistībā es piekrītu argumentiem, kurus pēc būtības sniegusi Polija un kas izklāstīti šo secinājumu 71. punktā, – ka lēmumos lūgt prejudiciālu nolēmumu būtībā ir sniegti tikai vispārināti apgalvojumi. Proti, lai arī lēmumos lūgt prejudiciālu nolēmumu ir sniegts vairāku Polijas tiesību normu saturs, tajos nav izskaidrota šo noteikumu darbība vai norādīts, kā ar šiem noteikumiem, iespējams, tiek pārkāptas LES 19. panta 1. punkta otrajā daļā noteiktās tiesu varas neatkarības prasības. Lēmumos lūgt prejudiciālu nolēmumu nav arī paskaidrots, kā minētās Polijas tiesību normas tika grozītas ar tiesību aktiem, kas pieņemti Polijas tiesu sistēmas reformas kontekstā, vai kā šie noteikumi tiek piemēroti jaunajā disciplinārlietu režīmā attiecībā uz tiesnešiem. Attiecīgi nav zināmi faktiskie un tiesiskie apstākļi, kas nepieciešami, lai novērtētu lēmumos lūgt prejudiciālu nolēmumu sniegtos apgalvojumus un lai noskaidrotu to tvērumu.

117. Turklāt lēmumi lūgt prejudiciālu nolēmumu ir saistīti ar subjektivitāti attiecībā uz to, kā jaunais disciplinārais režīms ietekmēs iesniedzējtiesas tiesnešu spēju lemt neatkarīgi. Abos lēmumos lūgt prejudiciālu nolēmumu tas tiek raksturots kā "bažas" (skat. šo secinājumu 34. un 36. punktu). Tā kā ieinteresētajām pusēm nav strīda par šo jautājumu, ir grūti noteikt, vai tiesu varas neatkarības trūkumu ir noteikusi subjektivitāte, kas, kā esmu norādījis savos iepriekšējos secinājumos par tiesu varas neatkarību Polijā [76], ir no objektīvas neatkarības novērtēšanas atsevišķa novērtējuma priekšmets.

72 Skat., piemēram, spriedumu, 2006. gada 14. decembris, *Confederación Española de Empresarios de Estaciones de Servicio* (C-217/05, EU:C:2006:784, 29. punkts).

73 Skat., piemēram, spriedumus, 2018. gada 13. decembris, *Rittinger* u.c. (C-492/17, EU:C:2018:1019, 39. punkts), un 2019. gada 5. marts, *Eesti Pagar* (C-349/17, EU:C:2019:172, 49. punkts); skat. arī ģenerāladvokāta Ī. Bota [*Y. Bot*] secinājumus lietā *Danqua* (C-429/15, EU:C:2016:485, 32. punkts).

74 Skat., piemēram, spriedumus, 2016. gada 5. jūlijs, *Ognyanov* (C-614/14, EU:C:2016:514, 19. punkts), un 2019. gada 2. maijs, *Asendia Spain* (C-259/18, EU:C:2019:346, 19. punkts).

75 Skat. šo secinājumu 2. zemsvītras piezīmi.

76 Skat. ģenerāladvokāta J. Tančeva secinājumus apvienotajās lietās A.K. u.c. (Augstākās tiesas Disciplinārlietu palātas neatkarība) (C-585/18, C-624/18 un C-625/18, EU:C:2019:551, 120. punkts).

118. Šajās lietās lēmumos lūgt prejudiciālu nolēmumu ir norādīts, ka LES 19. panta 1. punkta otrās daļas interpretācija ir nepieciešama, lai pieņemtu lēmumus pamatlietās, pamatojoties uz to, ka iesniedzējtiesas tiesneši baidās, ka, pieņemot šajās lietās konkrētu lēmumu, pret šo tiesu tiesnešiem tiks ierosinātas disciplinārlietas. Tas nozīmē, ka disciplinārlietas vēl nav ierosinātas. Pamatojoties uz lēmumiem lūgt prejudiciālu nolēmumu, iesniedzējtiesām ir tikai subjektīvas bažas, kas nav izkristalizējušās disciplinārlietās un joprojām ir hipotētiskas.

119. Tādējādi jautājums par to, vai ir noticis strukturāls LES 19. panta 1. punkta otrajā daļā noteiktās tiesu varas neatkarības pārkāpums, pamatlietu apstākļos joprojām ir hipotētisks, jo trūkst pietiekamas informācijas par to, kā un kāpēc šis pārkāpums ir noticis, apvienojumā ar to, ka ieinteresēto pušu starpā šis strīds par tiesu varas neatkarību nav izkristalizējies.

120. It īpaši ir jāatzīmē, ka neviens no lietas dalībniekiem, kas iesnieguši apsvērumus šajās lietās, tiesas sēdē neatspēkoja Polijas rakstveida apsvērumos sniegtos detalizētos argumentus par to, kāpēc norādītās Polijas tiesību normas atbilst dalībvalstu saistībām nodrošināt tiesu varas neatkarību (skat. šo secinājumu 72.–75. punktu). Netika iesniegti arī argumenti par to, kāpēc attiecīgo tiesnešu subjektīvās bažas joprojām ir pamatotas, lai arī ģenerālprokurors un Polija apgalvoja, ka pret šiem tiesnešiem bija uzsākta izmeklēšana tāpēc, ka abi prejudiciālie lūgumi bija identiski, nevis tāpēc, ka tie ir iesniegti, un pret šiem tiesnešiem netika ierosinātas disciplinārlietas (skat. šo secinājumu 70. un 76. punktu). Ņemot to visu vērā, ir grūti saprast, kā šajās lietās būtu izkristalizējies jebkāds strīds attiecībā uz šiem tiesnešiem.

121. Kā norādījis ģenerālprokurors un Komisija, šajās lietās apstākļi atšķiras no apstākļiem, pamatojoties uz kuriem Tiesa pasludināja spriedumu lietā *Associação Sindical dos Juízes Portugueses*[77]. Minētajā lietā Portugāles tiesnešu arodbiedrība bija cēlusi Portugāles tiesā prasību pret Portugāles Revīzijas palātu, lūdzot *inter alia* atcelt algas samazināšanas valsts pasākumus, saskaņā ar kuriem viņiem bija samazināts atalgojums. Lai pamatotu savu prasību, arodbiedrība apgalvoja, ka ar šiem pasākumiem tiek pārkāpts Portugāles un Savienības tiesībās noteiktais tiesu varas neatkarības princips[78]. Ir skaidrs, ka minētajā lietā tiesnešiem tika samazināta alga. Apstākļos, kas ir šajās lietās, nav skaidrs, vai Polijas īstenotais pasākums ir izraisījis pamatotas nojautas par neobjektivitāti, kas ir jāizmeklē pēc būtības.

122. Turklāt, kā norādīja Valsts kase, no Tiesas judikatūras ņemtie piemēri, kuros plaši interpretēta uzdoto jautājumu atbilstība pamatlietās izskatāmo strīdu risināšanai, nepadara šo analīzi par nederīgu. Piemēram, Tiesa ir atbildējusi uz jautājumiem, kas attiecās uz valsts tiesas tiesībām vai pienākumu uzdot [prejudiciālus jautājumus] saskaņā ar LESD 267. pantu[79], bet tas, stingri ņemot, var nenoteikt, kāds iznākums būs lēmumam, kas jāpieņem pamatlietā. Turklāt judikatūrā attiecībā uz tiesu iestāžu sadarbību civillietās[80] Tiesa ir plaši interpretējusi jēdzienu "sniegt spriedumu" LESD 267. panta otrās daļas izpratnē, proti, tas ietver visu procesu, kas vainagojas ar iesniedzējtiesas spriedumu.

123. Tomēr tas ir cits jautājums, nevis jautājums par pietiekamas saiknes norādīšanu starp strīdīgajiem dalībvalsts pasākumiem un attiecīgajām Savienības tiesību normām, kas šajā gadījumā ir LES 19. panta 1. punkta otrā daļa. Turklāt, kā norādīts šo secinājumu 114. punktā, tas, ka ir sarežģīti noteikt, vai dalībvalsts pasākumi ir neatbilstīgi LES 19. panta 1. punkta otrajā daļā noteiktajām tiesu varas neatkarības garantijām, nozīmē, ka ir stingri jāievēro Tiesas Reglamenta 94. pantā noteiktās prasības.

77 Spriedums, 2018. gada 27. februāris (C-64/16, EU:C:2018:117).

78 Skat. spriedumu, 2018. gada 27. februāris, *Associação Sindical dos Juízes Portugueses* (C-64/16, EU:C:2018:117, it īpaši 11.–13. punkts).

79 Skat., piemēram, spriedumus, 2006. gada 10. janvāris, *IATA* un *ELFAA* (C-344/04, EU:C:2006:10, 23.–26. punkts); 2008. gada 16. decembris, *Cartesio* (C-210/06, EU:C:2008:723, 68.–74. punkts), un 2016. gada 5. aprīlis, *PFE* (C-689/13, EU:C:2016:199, 31.–36. punkts). Jāatzīmē, ka pēdējā minētajā lietā netika izvirzīti iebildumi par lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu pieņemamību.

80 Skat. spriedumus, 2011. gada 17. februāris, *Weryński* (C-283/09, EU:C:2011:85, 34.–42. punkts); 2015. gada 11. jūnijs, *Fahnenbrock* u.c. (C-226/13, C-245/13, C-247/13 un C-578/13, EU:C:2015:383, 30. punkts), un 2016. gada 16. jūnijs, *Pebros Servizi* (C-511/14, EU:C:2016:448, 28. punkts).

124. Vēlētos piebilst, ka, ņemot vērā Polijas ombuda sniegtos argumentus par Tiesas sprieduma lietā *Unibet*[81] nozīmi šajās lietās (skat. šo secinājumu 65. punktu), minētais spriedums neatbrīvo valsts tiesu no pienākuma izpildīt Tiesas noteikumus par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu pieņemamību. Es neuzskatu, ka šīs lietas ir gadījumi, kad Savienības tiesību piemērošanu kavē tas, ka nav dalībvalsts tiesiskās aizsardzības līdzekļu. Izskatāmās lietas vienkārši ir tie gadījumi, kad Tiesai nav pietiekami daudz informācijas, lai noteiktu, vai ir noticis Savienības tiesību pārkāpums.

125. Visbeidzot, jāatzīmē, ka, lai arī LES 19. panta 1. punkta otrajai daļai ir plaša materiālā piemērojamība un tā attiecas uz visām valsts tiesām, kuras "varētu" iesniegt lūgumus sniegt prejudiciālu nolēmumu saskaņā ar LESD 267. pantu (skat. šo secinājumu 87.–89. punktu), runājot pēc būtības un Savienības kompetences ziņā, mana nostāja ir tāda, ka tiesu varas neatkarības kontekstā LES 19. panta 1. punkta otrā daļa ir attiecināma uz strukturāliem pārkāpumiem, kas vājina tiesu varas neatkarības būtību. Iepriekšējos secinājumos esmu paudis viedokli, ka šāds strukturāls pārkāpums notiek, kad tas ietekmē visu tiesu sistēmu, un esmu nonācis pie tāda paša secinājuma attiecībā uz Disciplinārlietu palātu tādā kontekstā, ka tas ir saskaņā ar Polijas tiesībām nodrošināts forums, kur lemt par lietām, kurās iesaistīti tiesneši, kurus ir skāruši pasākumi saistībā ar Augstākās tiesas tiesnešu pensionēšanās vecuma samazināšanu[82], attiecībā uz kuru Tiesa 2019. gada 24. jūnija spriedumā Komisija/Polija (Augstākās tiesas neatkarība) (C-619/18) nosprieda, ka tas ir LES 19. panta 1. punkta otrajā daļā garantētās tiesu varas neatkarības pārkāpums[83]. Lai nodrošinātu atbilstību Tiesas Reglamenta 94. pantam, ir arī pietiekami jāizskaidro, kāpēc strīdīgais tiesu varas neatkarības pārkāpums ir strukturāls pēc būtības LES 19. panta 1. punkta otrās daļas izpratnē, nevis tāds, kas jārisina saskaņā ar Hartas 47. pantu, bet tikai tad, kad dalībvalstis īsteno Savienības tiesības saskaņā ar Hartas 51. panta 1. punktu.

126. Ņemot vērā minētos apsvērumus, iebildums par to, ka šajās lietās uzdotie jautājumi ir nepieņemami, ir jāpieņem.

VIII. Secinājumi

127. Piedāvāju Tiesai pasludināt, ka lūgumi sniegt prejudiciālu nolēmumu, ko iesniegušas *Sąd Okręgowy w Łodzi* (Lodzas apgabaltiesa, Polija) lietā C-558/18 un *Sąd Okręgowy w Warszawie* (Varšavas apgabaltiesa, Polija) lietā C-563/18, ir nepieņemami.

81 Spriedums, 2007. gada 13. marts (C-432/05, EU:C:2007:163, 62. un 64. punkts).

82 Skat. ģenerāladvokāta J. Tančeva secinājumus lietā Komisija/Polija (Vispārējās jurisdikcijas tiesu neatkarība) (C-192/18, EU:C:2019:529, 114.–116. punkts) un apvienotajās lietās A.K. u.c. (Augstākās tiesas Disciplinārlietu palātas neatkarība) (C-585/18, C-624/18 un C-625/18, EU:C:2019:551, 145.–152. punkts).

83 EU:C:2019:531. Skat. šo secinājumu 5. zemsvītras piezīmi.